

Gjøvik, 29. januar 2012.
J.nr./referanse: 01-12/NL/ks

KONTROLLUTVALGET I NORDRE LAND KOMMUNE

Birgit Felde Sevaldrud
Linn Haugseth Kind
Kjartan Th. Stensvold
Hans Moon
Thor Lium

Innkallingen er også sendt:

Ordfører Liv Solveig Alfstad (møte- og talerett)
Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor (møte- og talerett)
Rådmann Jarle Snekkestad og kommunalsjef John Løvmoen (til orientering)

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Etter avtale innkalles det herved til møte i kontrollutvalget:

Dato: Mandag 6. februar 2012
Tid: Kl. 0830 (NB!) – ca. 1500
Sted: Møterom 4. etasje i rådhuset

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Til orientering er det gjort avtale om følgende deltakelse fra andre i møtet:

- Rådmannen er invitert kl. 0900 i f.m. sak 3 (administrativ organisering mv).
- Revisor/Innlandet Revisjon IKS deltar på hele møtet med aktuelle personer, og vil bidra særskilt under sak 4 (forvaltingsrevisor Guro Selfors Lund), sakene 6 og 7 (daglig leder Bjørg Hagen) og sak 8 (oppdragsansvarlig revisor for regnskapsrevisjon, Heidi Holm Olafsen).

Eventuelt forfall bes meddelt snarest til undertegnede på telefon/sms til 995 77 903, eller e-post til kjetil@kontrollutvalget.no

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Adresse:

Kontrollutvalgstjenster Kjetil Solbrækken
Teknologivegen 6, 2815 Gjøvik
Tel. 995 77 903, E-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I NORDRE LAND KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I NORDRE LAND KOMMUNE

Mandag 6. februar 2012 kl. 0830

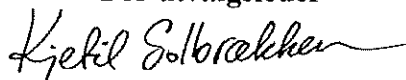
(møterom 4. etasje)

- SAK NR. 01/2012 **GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 28.11.11**
- SAK NR. 02/2012 **METODE OG OPPLEGG FOR GJENNOMFØRING AV OVERORDNET
ANALYSE AV KOMMUNEN**
Sekretær orienterer.
- SAK NR. 03/2012 **INFORMASJON OM ADMINISTRATIV ORGANISERING OG
OVERSIKT OVER KOMMUNALE SELSKAPER**
Rådmannen orienterer.
- SAK NR. 04/2012 **ORIENTERING OM KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING)
OG PRESENTASJON AV ENKEL KOSTRA-ANALYSE**
Innlandet Revisjon IKS v/forvaltningsrevisor orienterer.
- SAK NR. 05/2012 **OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNEN – ”BRAINSTORMING”
OG FORELØPIGE PRIORITERINGER**
- SAK NR. 06/2012 **PRESENTASJON AV KOMMUNENS REVISOR / INNLANDET
REVISJON IKS**
Daglig leder i Innlandet Revisjon IKS informerer.
- SAK NR. 07/2012 **ÅRSRAPPORT OG AVREGNING 2011 FRA INNLANDET REVISJON
IKS**
- SAK NR. 08/2012 **REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV PLAN/STRATEGI OG
STATUS FOR REVISJON AV KOMMUNEREGNSKAPET FOR 2011**
Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor orienterer.
- SAK NR. 09/2012 **REFERATSAKER**

Sakene behandles i lukket møte i samsvar med forskrift om kontrollutvalg § 19.

Gjøvik, 21. januar 2012.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Kopi til orientering:

Administrasjonen v/rådmann Jarle Snekkestad og kommunalsjef John Løvmoen.
Vararepresentantene til kontrollutvalget (møter kun etter særskilt innkalling.)

Nordre Land kommune**GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 28.11.11**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 28.11.11

Vedlagt:

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 28.11.11 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Protokoll fra siste møte i kontrollutvalget legges frem til formell godkjenning.

I tråd med etablert praksis ble protokollen utformelt godkjent av utvalgsmedlemmene kort tid etter møtet, for deretter å bli offentliggjort og oversendt kommunestyret til orientering.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I NORDRE LAND KOMMUNE

Mandag 28. november 2011 holdt kontrollutvalget møte i rådhuset fra kl. 0900 til 1510.

Som medlemmer møtte:

Birgit Felde Sevaldrud, leder
Linn Haugseth Kind, nestleder
Kjartan Th. Stensvold
Hans Moon

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Thor Lium

Som varamedlemmer møtte:

Ellen Sogn, 2. vara

Følgende varamedlemmer hadde meldt forfall:

Elin Rosenberg, 1. vara

Ellers møtte:

Ordfører: Liv Solveig Alfstad (deltok under sak 28)

Sekretær: Kjetil Solbrækken

Møteprotokollen er sendt til:

Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer, ordfører, rådmann, Innlandet Revisjon IKS og Oppland Arbeiderblad.

**Utvalgsmøtet ble satt kl. 0910 med Birgit Felde Sevaldrud som møteleder.
Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.**

Til behandling:

SAK NR. 28/2011

INTRODUKSJON: ROLLER, ANSVAR, OPPGAVER OG FORVENTNINGER

Fra behandlingen:

Saken ble innledet med en presentasjon av møtedeltakerne og forventninger til rollen/vervet. Sekretær Kjetil Solbrækken orienterte deretter om kontrollutvalgets rolle og ansvar med fokus på:

- Rammeverket (kommunelovens kap. 12 om tilsyn og kontroll og forskrift om kontrollutvalg)
- Valg av kontrollutvalg - uavhengighet
- Tilsyn og kontroll i kommunen - aktører
- Kontrollutvalgets oppgaver og "verktøy"

- Kontrollutvalgets sekretariat
- Kommunens revisor
- Forholdet til kommunestyret
- Forholdet til rådmannen/administrasjonen
- Offentlighet og taushetsplikt

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Utvalgssekretærens introduksjon til arbeidet i kontrollutvalget tas til orientering.

SAK NR. 29/2011

**ERFARINGER FRA VALGPERIODEN 2007-2011 OG
INFORMASJON OM GJENNOMFØRTE KONTROLLER**

Sekretær orienterte.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Informasjon om kontrollutvalgets aktiviteter innenfor forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i forrige valgperiode tas til orientering.

SAK NR. 30/2011

**ÅPENHET OG SYNLIGGJØRING AV
KONTROLLUTVALGETS ARBEID**

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kontrollutvalget tar til orientering at utvalgets møter holdes for lukkede dører dersom ikke utvalget selv har bestemt noe annet, jf. kommunelovens § 77 nr. 8. 2. Kontrollutvalget er positive til å åpne sine møter for allmennheten, men ønsker å avvete en eventuell beslutning om dette til etter at departementet har vurdert behovet for endringer i lukningsbestemmelsene. 3. Kontrollutvalget ønsker økt synliggjøring av utvalgets arbeid og ber sekretær: ➤ Lage et forslag til informasjon om kontrollutvalget på kommunens hjemmeside. ➤ Undersøke muligheten for, evt. å etablere rutiner for offentliggjøring av både saksliste/sakspapirer og møteprotokoller på kommunens hjemmeside. ➤ Lage et utkast til informasjonsstrategi for kontrollutvalget. ➤ Beskrive opplegg/rutiner for synliggjøring overfor kommunestyret/politisk ledelse. ➤ Be om at kontrollutvalget synliggjøres i kommunens møteplan for 2012.

ABONNEMENTER OG KURSTILBUD FOR KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Alle faste medlemmer tilbys abonnement på: • Ukeavisen Kommunal Rapport • Fagtidsskriftet Kommunerevisoren (utgitt av Norges Kommunerevisorforbund) 2. Alle faste medlemmer tilbys å delta på Kontrollutvalgskonferansen 2012 (Gardermoen, 1-2. februar 2012).

FORBEREDELSE TIL RULLERING AV KONTROLLUTVALGETS PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLL – PLANLEGGING AV OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNEN

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kontrollutvalgets oppgave med å lage en plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i tas til orientering, herunder at planen skal vedtas av kommunestyret i løpet av 2012. 2. Overordnet analyse (grunnlaget for planen) gjennomføres som en prosess i kontrollutvalget gjennom 1. halvår 2012. Prosessen igangsettes i første møte 2012 der det bes om følgende: • Utvalgssekretær: ➤ Presentere det teoretiske grunnlaget for gjennomføring av overordnet analyse (risikostyring), og foreslå en praktisk tilnærming tilpasset kontrollutvalgets ressurser. ➤ Informere om innspill fra forrige valgperiode/kontrollutvalg og prioriterte saker/tema som ikke er fulgt opp. ➤ Lage et "ide-hefte" basert på generell kunnskap om problemområder i kommunesektoren og tema/områder som har vært gjenstand for revisjon eller undersøkelse i andre kommuner. • Rådmannen: ➤ Inviteres til å presentere kommunens administrative organisering og kommunens interesser i selskaper (interkommunale selskaper og aksjeselskaper). • Innlandet Revisjon IKS: ➤ Presentere systemet for KOSTRA-rapportering (KOMMUNEStatRapportering).

- Kartlegge kommunens egen bruk av kostra-tall, evt. innhente analyser utført av administrasjonen selv.
- Foreta en overordnet gjennomgang av KOSTRA-tallene for 2010 og peke på områder som kan være egnet for nærmere analyse.

SAK NR. 33/2011

MØTEPLAN FOR 2012

Vedtak, enstemmig:

Møteplan for kontrollutvalget for 2012 fastsettes slik:

- Mandag 06.02.12 kl. 0900
- Mandag 26.03.12 kl. 0900
- Mandag 23.04.12 kl. 0900
- Mandag 18.06.12 kl. 0900
- Mandag 17.09.12 kl. 0900
- Mandag 03.12.12 kl. 0900

Dokka, 28. november 2011.

Birgit Felde Sevaldrud
utvalgsleder

RETT UTSKRIFT:

Gjøvik, 28. november 2011.

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær, tlf. 995 77 903
e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

NESTE MØTE

Dato:

MANDAG 6. FEBRUAR 2012

Tidspunkt:

KL. 0900

Aktuelle saker:

- *Presentasjon av Innlandet Revisjon IKS (v/daglig leder)*
- *Presentasjon av regnskapsrevisjonen og status for revisjon av kommunens regnskaper (v/Innlandet Revisjon IKS)*
- *Oversikt over vedtak/saker i kontrollutvalget som ikke er fulgt opp*
- *Oppstart av overordnet analyse av kommunen (oppf. av vedtak 28/11-11)*
 - *Presentasjon av administrativ organisering v/rådmannen*
 - *Div. presentasjoner v/utvalgssekretær*
 - *KOSTRA-tall v/Innlandet Revisjon IKS*
- *Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid (diverse tiltak, jf. vedtak i møte 28/11-11)*

Bestilte undersøkelser og revisjonsprosjekter (Innlandet Revisjon IKS): Ingen

Nordre Land kommune**METODE OG OPPLEGG FOR GJENNOMFØRING AV
OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNEN**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Veileder – overordnet analyse (Norges Kommunerevisorforbund, mars 2010)

Vedlagt:

Ja (se eget vedlegg)

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Det legges opp til følgende prosess for gjennomføring av overordnet analyse av kommunen:
 - a) Informasjonsinnsamling
 - b) Foreløpige prioriteringer og evt. bestilling/gjennomføring av forundersøkelser
 - c) Samtaler med ordfører og rådmann.
 - d) Ny vurdering, evt. ytterligere forundersøkelser
 - e) Endelige prioriteringer og utforming av plan for forvaltningsrevisjon
2. Følgende hovedkriterier legges til grunn for valg av tema/områder:
 - Prosjektets potensielle bidrag til å skape forbedringer i forvaltningen
 - Politisk aktualitet og interesse
3. Kontrollutvalgets oppgave med å lage en plan for selskapskontroll gjennomføres som en egen prosess parallelt med utvalgets arbeid med overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon.
4. Det lages en samlet plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for perioden 2012-2015. Planen legges frem for kommunestyret til behandling høsten 2012.

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunnen for saken er kravene i forskrift om kontrollutvalg § 10 som sier at:

”Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon”.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

Kontrollutvalget ble på forrige møte informert om oppgaven og det ble vedtatt flere aktiviteter som oppstart av planarbeidet. Bl.a. ble utvalgssekretær bedt om ”å presentere det teoretiske grunnlaget for gjennomføring av overordnet analyse (risikostyring), og foreslå en praktisk tilnærming tilpasset kontrollutvalgets ressurser”.

Denne saken er en oppfølging av dette vedtaket. I tillegg til beskrivelsen i saksfremlegget vil det bli gitt en muntlig presentasjon

Det foreligger en egen veileder til utarbeidelse av overordnet analyse (se vedlegg). Denne gir en god beskrivelse av oppgaven og gir innspill til den praktiske gjennomføringen.

Hensikten med overordnet analyse:

Dette står beskrevet slik i kommentarene til § 10 i forskrift om kontrollutvalg:

Hensikten med den overordnede analysen er å fremskaffe relevant informasjon om kommunens/fylkeskommunens virksomhet, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder hvor det kan være aktuelt å gjøre forvaltningsrevisjon.

Målet er å avdekke indikasjoner på avvik eller svakheter i forvaltningen sett i forhold til lover, forskrifter, kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger. I uttrykket ”risiko- og vesentlighetsvurderinger” ligger at det skal gjøres en vurdering av på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten.

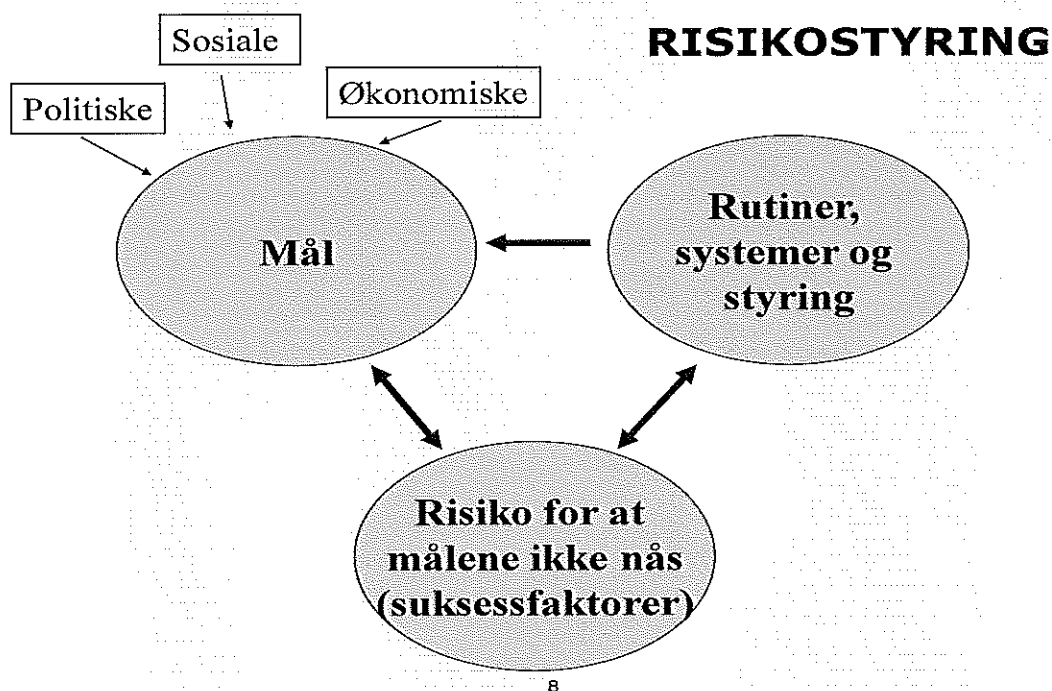
Gjennom analysen skal det samles nødvendig informasjon om det aktuelle området, identifiseres mulige avvik eller svakheter og legges grunnlag for beslutningen om hvor det skal iverksettes forvaltningsrevisjon (systematiske vurderinger). En slik analyse kan også bygge på relevant informasjon fra andre dokumenter som er utarbeidet i kommunens/fylkeskommunens plan- og analysearbeid.

Teoretisk tilnærming:

Det er krav om at den overordnede analysen skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Grovt sagt innebærer denne tilnærmingen at man går inn i organisasjonen, kartlegger målene og forsøker å avdekke risikoer for ikke å nå målene. Videre vurderes risikoreduserende tiltak, slik at man kan danne seg et bilde av sannsynligheten for svikt. De områdene som ”scorer” høyt mht.

sannsynlighet og samtidig har store konsekvenser dersom det oppstår feil prioriteres for nærmere kontroll/revisjon.

Nedenfor vises en generell risikostyringsmodell:

Kontrollutvalgets prioritering

K o n s e k v e n s	Stor	Stor konsekvens – liten sannsynlighet	Stor konsekvens – stor sannsynlighet
	Liten	Liten konsekvens – liten sannsynlighet	Liten konsekvens – stor sannsynlighet
		Liten	Stor
		Sannsynlighet	

Forslag til praktisk gjennomføring - metode og omfang:

En overordnet analyse kan gjennomføres på ulike måter, med ulik detaljeringsgrad og ressursbruk.

Erfaringer viser at det er en ressurskrevende prosess å utarbeide en overordnet analyse dersom denne skal involvere alle deler av kommunen på en grundig måte. En slik omfattende prosess er det ikke rom for innenfor kontrollutvalgets budsjett, og man må finne enklere metoder for å plukke ut områder/tema man ønsker å fokusere på.

En måte å gjøre det på er å basere seg på lett tilgjengelig informasjon om kommunen spesielt og kommunesektoren generelt, med fokus på utfordringer/problemområder og risiko. Dette, sammen med tidligere erfaringer, vil erfaringsmessig gi et tilfredsstillende grunnlag for å peke ut områder som er egnet for en forvaltningsrevisjon. Eventuelt kan man utvide kartleggingen innenfor utvalgte områder ved å gjennomføre en mer dyptgående forundersøkelse.

En slik tilnærming er lite ressurskrevende, men innebærer selvsagt noe risiko for å overse områder/problemstillinger man ville ha avdekket dersom man foretok en systematisk og grundig gjennomgang av hele kommunen.

Utvalgsekretærens erfaringer fra lignende prosesser tidligere tilsier at det foreligger lav risiko for at vesentlige områder blir oversett, og at metoden/tilnærmingen gir en god kost-nytte.

Overordnet analyse og plan for selskapskontroll:

I tillegg til plan for forvaltningsrevisjon skal kontrollutvalget også lage en plan for selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 13:

§ 13. Selskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegerer til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.

Også her vil det være aktuelt å foreta en overordnet analyse som grunnlag for prioriteringer. Arbeidet med plan for selskapskontroll vil bli fulgt opp med egen sak på neste møte.

Det legges mao. opp til parallelle prosesser mht planlegging av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Det legges også opp at det lages en fells plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.

Kriterier for valg av tema/områder:

Sekretær anbefaler å benytte følgende hovedkriterier for valg av områder:

- Politisk aktualitet og interesse
- Prosjektets potensielle bidrag til å skape forbedringer i forvaltningen

Andre kriterier som også kan ha betydning er:

- Administrasjonens ønsker
- Risikoforhold
- Vesentlig område/tema (stor økonomisk betydning)
- Gjennomførbarhet (praktisk og økonomisk)
- Intensjonen med forvaltningsrevisjon (evaluering av mål- og kostnadseffektivitet)
- Samordning med eksterne tilsynsmyndigheter og interne (administrative) evalueringer/prosesser.
- Revisjonens kapasitet og kompetanse

Planperiodens lengde (2012-2015):

Kravet er at det minimum lages en plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll en gang i valgperioden, senest året etter valgåret.

Sekretær foreslår å legge seg på minimumsløsningen, dvs. at det lages en plan for hele valgperioden (2012-2015). Dette er samme praksis som ble benyttet i forrige valgperiode der man laget en plan for perioden 2008-2011.

For områdene forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er 4 år alt for lang tid å planlegge over, og man må derfor påregne at det må gjøres endringer etter hvert som tiden går. Dette kan løses ved årlig rullering av planen, evt. at kontrollutvalget får fullmakt til gjøre endringer.

I forrige valgperiode ble det ikke foretatt noen formell revisjon av planen etter at den ble godkjent av kommunestyret i 2008. Kontrollutvalget fikk derimot fullmakt fra kommunestyret om å avvike fra planen og velge andre områder for revisjon, dersom man mente behovet var større innenfor områder som ikke var nevnt i planen. Denne fullmakten ble hyppig benyttet, og fungerte godt i praksis. Kontrollutvalget rapporterte avvik fra den opprinnelige planen i sin årlige rapportering til kommunestyret (kontrollutvalgets årsrapport). Det foreslås at denne praksis også legges til grunn i ny valgperiode.

Fremdriftsplan 1. halvår 2012:

Et rimelig mål er å gjennomføre en prosess i løpet av 1. halvår 2012, og at kontrollutvalgets plan legges frem for kommunestyret i første møte over sommerferien. Dette gir følgende fremdriftsplan:

- Møte februar: Drøfting av metode og nivå for gjennomføring av overordnet analyse. Fokus på risikostyring. Oversikt over kommunen (organisering, tjenestoområder mv). ”Brainstorming” og valg av tema/områder for nærmere kartlegging. Invitasjoner av adm. til møtet i mars. Evt. bestillinger av forundersøkelser fra revisor.
- Møte mars: Hele møtet avsettes til diskusjoner omkring risikovurdering/risikohåndtering. Rådmannen inviteres til å orientere. Evt. presentasjoner fra revisor (forundersøkelser).”Brainstorming” fortsetter.
- Møte april: Presentasjon av forundersøkelser. Grov prioritering. Evt. bestilling av nye forundersøkelser revisor eller be om nye/flere orienteringer fra administrasjonen.
- Møte juni: Avsluttende diskusjon i kontrollutvalget. Endelige prioriteringer og oversending av plan til kommunestyret for sluttbehandling. Evt. bestilling av ytterligere forprosjekter.

Dersom denne fremdriften blir for ”stram” kan prosessen utvides ut over høsten 2012.

Nordre Land kommune

INFORMASJON OM ADMINISTRATIV ORGANISERING OG OVERSIKT OVER KOMMUNALE SELSKAPER

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	03.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Organisasjonskart for kommunen (administrativ organisering)
2. Oversikt over kommunalt eide selskaper

Vedlagt:

- Vedlegg 1
Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

Rådmannens presentasjon av administrativ organisering og oversikt over kommunens eierskap i selskaper, tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Saken er en oppfølging av vedtak i forrige møte (sak: FORBEREDELSE TIL RULLERING AV KONTROLLUTVALGETS PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLL – PLANLEGGING AV OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNEN).

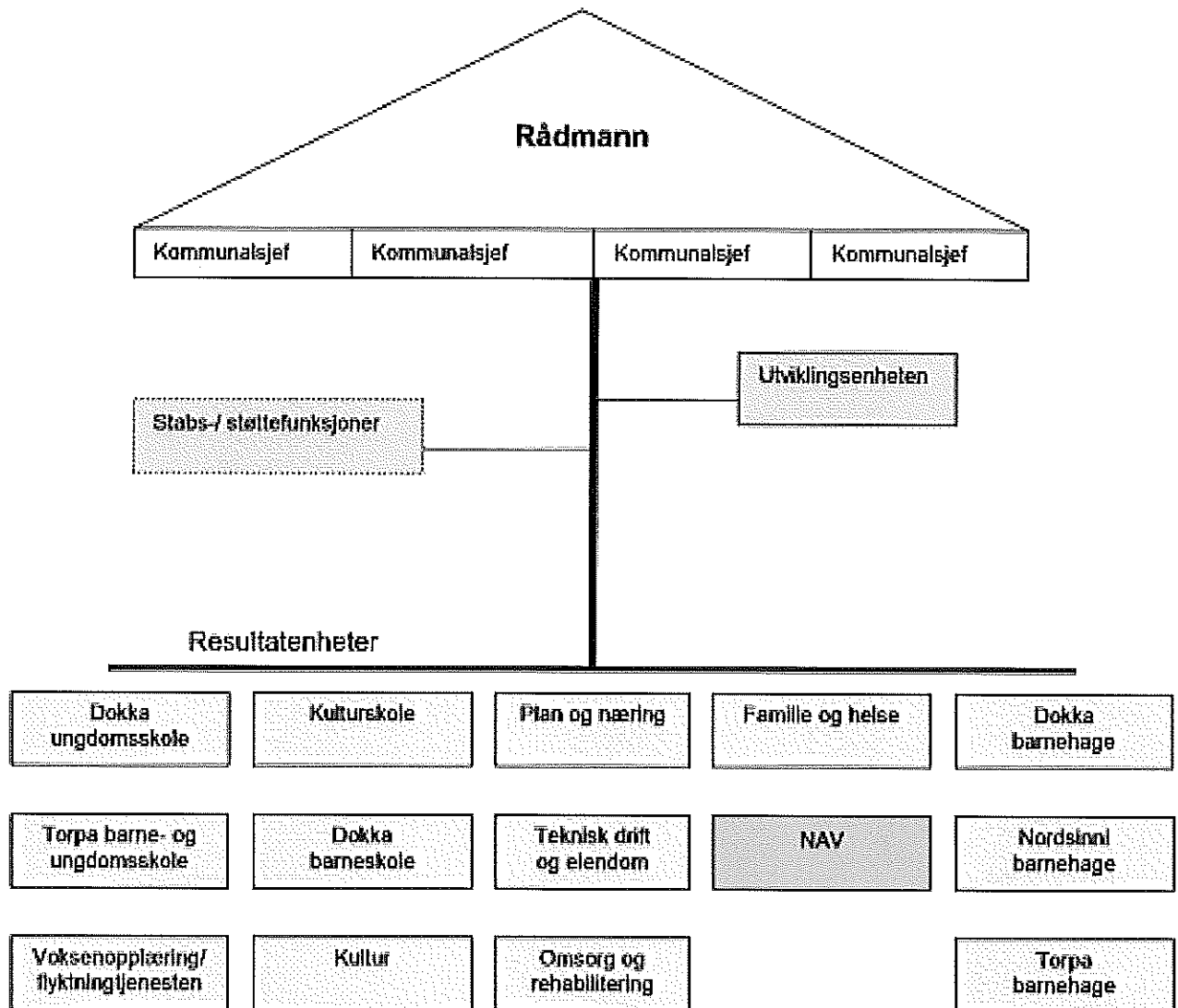
Som en del av vedtaket i saken ble rådmannen invitert til ”å *presentere kommunens administrative organisering og kommunens interesser i selskaper (interkommunale selskaper og aksjeselskaper)*”.

Informasjonen er et ledd i å gjøre nytt kontrollutvalg kjent med kommunen, herunder gi bedre grunnlag for gjennomføring av en overordnet analyse av kommunen med tanke på forvaltningsrevisjon.

Som vedlegg til saken følger:

- Organisasjonskart (hentet fra kommunens hjemmeside)
- Oversikt over kommunalt eide selskaper (hentet fra kommunens årsregnskap for 2010)

Organisasjonskart Nordre Land kommune

Arsregnskap 2010 - Nordre Land kommune

Aksjer og andeler - 31.12.2010

Note 5.

Kontor/Nr	Bedrift	Aksjekap.	Aksje Pålyd.	Org. nr.	Aksje ant	Mark. verdi	Sum	Eierand. %	Andeler	Pålydende	Sum	2010 Kjøp/salg	SUM UB	15.02.2010
22168010.1	AVL Biblioteksentralen	BA	180 000	300	600	11 839	7 103 400	100,00	5	300	1 500		83 975 346	
22168030.1	A/S Sentrumsbygg												Balance 31.12.2009	02.02.1990
22168031.1	Obligasjon						8 915						1 500	
22168032	Viken Skog						48 913 600	22,22					7 103 400	
22168037.1	VOKKS A/S	220 111 200	2 445 680	950600268	20	2 445 680	48 913 600	22,22					3 473 000	
22168037.2	VOKKS A/S		2 550 000	950600268	8	2 550 000	20 400 000	9,27					20 074	
22168040.1	Gjøvik Land Toten Næringsutv. A/S	50 000	10 000	957831753	1		10 000	20,00					48 913 600	
22168041	GLT - Helse og miljøtilsyn	KL § 27									42 500		20 400 000	
22168051.1	Totenprodukter A/S	1 410 000	500	913916344	210	7 275	105 000	7,45					0	Nedskrevet
22168052.1	Lillehammer Produkter A/S	4 528 000	50	913914945	40		2 000	0,04					42 500	
22168060.1	Nordre Land ASVO	100 000	2 000	965295259	50		100 000	100,00					105 000	29.01.1966
22168062.1	Vassraifkommuner			975625117	5	7 275	36 374						1 000	
22168063.1	Gjøvik Kunnskapspark AS		12 000	981923472	1		100						36 375	2001
22170010.1	Norsk 4H		100		12								100	1967
22170020.1	Torpa Elveelverlag		10										120	
22170035.1	Dokka-Etna Vatningslag	3 503 362											57 805	13.03.1992
22170040.1	Borettslaget Torstu Øst	BRL		962945643									100	
22170042.1	Land Boligbyggerlag	BBL		959484910									400	06.08.1969
22170050.1	Borettslaget Moskaug II			956129168									100	
22170052.1	Aksjømrådet utmarkslag												1	17.03.1971
22170054.1	Dokka-Etna Grunneierlag												30	15.09.1973
22170058.1	Yrkesskolens Hybelhus												25 000	15.06.1982
22170060.1	Borettslaget Torstu Øst	BRL		952945643									61 400	
22170062.1	Studentbyen på Sogn												24 000	
22170064.1	A/S Valdresbanen			960945069									10 000	
22170066.1	A/S Valdresbanen	213 000	100	960945069	5		500						500	16.01.1993
22170068.1	Dokka Møbler Eiendom AS		945		3000		2 835 000						2 835 000	Nedskrevet fra 2003
22170069.1	Synnfell Utvikling BA		2 000		1								2 000	2003
22170070.1	Synnfell Øst AS		1 000		350		200 000						350 000	2005
22170071.1	Landeveien SA		1 000		1								1 000	2008
22170072	Utmarslag BA		10		4								40	

Nordre Land kommune**ORIENTERING OM KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) OG PRESENTASJON AV ENKEL KOSTRA-ANALYSE**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Kostra-analyse / innspill til overordnet analyse (Innlandet Revisjon IKS, jan. 2012)

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Revisors informasjon om KOSTRA (KOMMUNEStatRapportering) og presentasjon av gjennomført analyse, tas til orientering.
2. Med bakgrunn i kostra-analysen tas følgende tema/områder med i det videre arbeidet med overordnet analyse av kommunen:
.....
.....
.....

SAKSOPPLYSNINGER:

Saken er en oppfølging av vedtak i forrige møte (sak: FORBEREDELSE TIL RULLERING AV KONTROLLUTVALGETS PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLL – PLANLEGGING AV OVERORDNET ANALYSE AV KOMMUNEN), der det ble gitt følgende oppdrag til kommunes revisor/Innlandet Revisjon IKS:

- *Presentere systemet for KOSTRA-rapportering (KOMMUNEStatRapportering).*
- *Kartlegge kommunens egen bruk av kostra-tall, evt. innhente analyser utført av administrasjonen selv.*
- *Foreta en overordnet/grov gjennomgang av KOSTRA-tallene for 2010 og peke på områder som kan være egnet for nærmere analyse.*

Etter avtale med revisor vil resultatet av arbeidet bli presentert direkte i møtet. Det er bedt om at innspill til områder som kan være egnet for nærmere analyse skriftliggjøres.

Resultatet av gjennomgangen av KOSTRA-dataene er ett av flere innspill i kontrollutvalgets arbeid med overordnet analyse av kommunen, der det endelige målet er å velge ut områder for nærmere undersøkelse/revisjon.

Hva er KOSTRA?

KOSTRA er en forkortelse for KOMMuneSTATRAPportering og omfatter altså rapporteringen fra kommunene til Staten. KOSTRA inneholder tjenstedata og økonomidata for alle kommunens fagområder og er en omfattende kilde til kunnskap om kommunenes virksomhet. Kommunal og regionaldepartementet beskriver det som "et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet."

KOSTRA-dataene brukes i mange sammenhenger og data som inneholder feil kan føre til feil konklusjoner i analyser, tildelinger osv.

Det er Kommunal og regionaldepartementet (KRD), som har ansvaret for KOSTRA.

KOSTRA inneholder tjenstedata og økonomidata for alle kommunens fagområder, og er en omfattende kilde til kunnskap om kommunenes virksomhet. KRD beskriver det som "et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet".

Fylkesmannen skal veilede kommunene både når det gjelder innrapportering og bruk av KOSTRA-data. Fylkesmannen ønsker også å stimulere kommunene til å kvalitetssikre sine data. KOSTRA-dataene brukes i mange sammenhenger, og data som inneholder feil kan føre til feil konklusjoner i analyser og lignende.

Kommunene rapporterer inn KOSTRA-data ved utfylling av skjemaer på nett eller ved uttrekk fra fagsystemer. Det er Statistisk sentralbyrå (SSB) som tar i mot rapporteringen, og SSB publiserer også KOSTRA-data slik at man kan hente dem ut via internett (www.ssb.no/kostra/).

KOSTRA-dataene rapporteres inn årlig, og hovedfrist for kommunenes rapportering er 15. februar. KOSTRA-dataene publiseres i to omganger, og første publisering er 15. mars. Deretter har kommunene frist på seg til 15. april med å rapportere inn det som mangler eller å rette feil i innrapporterte data. Endelig publisering hos SSB skjer så 15. juni.

KOSTRA-dataene er bearbeidet ved at det er gjort nøkkeltallsberegninger som viser blant annet dekningsgrader, kommunens prioritering og produktivitet. I tillegg er det laget kvalitetsindikatorer for de ulike fagområdene. KOSTRA utvikles stadig ved at nye områder / nye data tas inn, og ved at det lages nye nøkkeltall og gjøres endringer i tabeller.

KOSTRA-dataene presenteres i ferdige nøkkeltallsoversikter og som rene grunnlagsdata. Dataene presenteres på 3 nivåer.

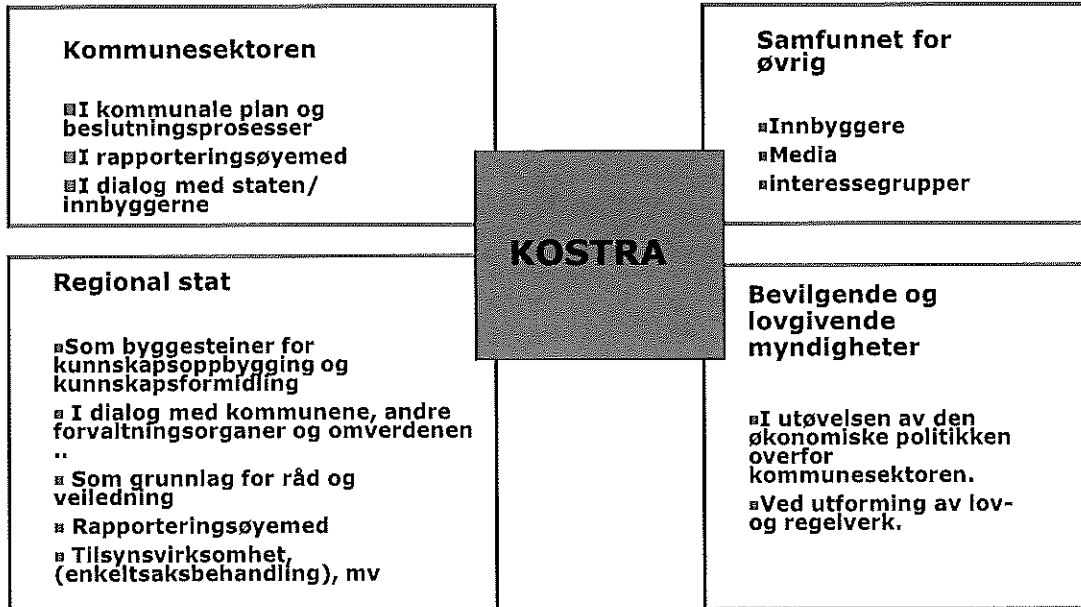
Nivå 1: Utvalgte nøkkeltall (en tabell med utvalgte nøkkeltall fra alle fagområder)

Nivå 2: Detaljerte nøkkeltall (tabeller med nøkkeltall for hvert fagområde)

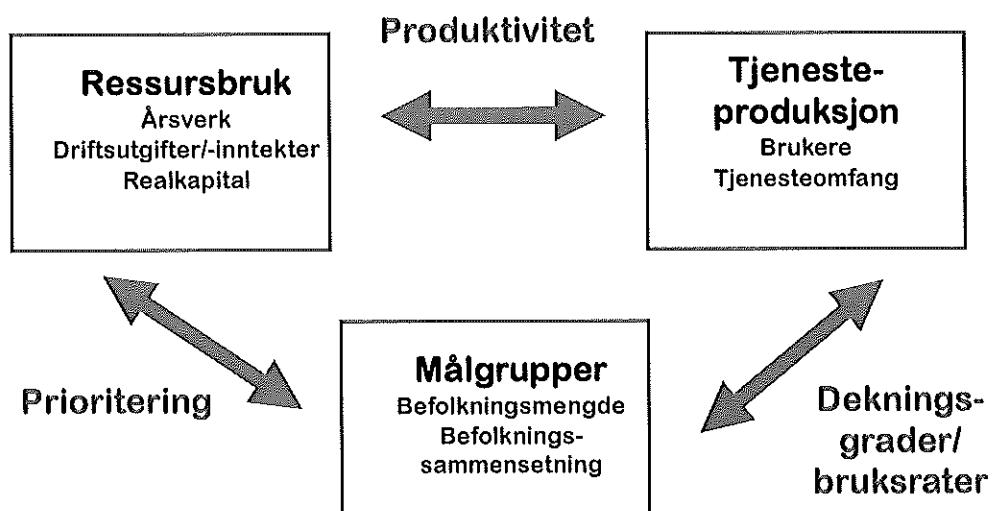
Nivå 3: Grunnlagsdata (i statistikkbanken der man selv velger hvilke data man ønsker)

Fra KOSTRA kan man altså hente ut masse informasjon i ferdiglagde oversikter, eller man kan kombinere data for å belyse forhold man selv ønsker.

Hvordan bruke KOSTRA ?

Styringsinformasjon - KOSTRA

Innlandet Revisjon IKS

VEDLEGG
Sak 04/2012

INNSPILL TIL OVERORDNET ANALYSE

Nordre Land kommune

ANALYSE AV KOSTRA-TALL

26.01 2012
2012-066/RG/GSL

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	2
1. GJENNOMFØRING AV ANALYSEN.....	3
1.1 Om oppdraget	3
1.2 Om Kostra	3
1.3 Kostra-analysene	3
1.4 Kommunens egen bruk av kostra-tall.....	3
2. OPPSUMMERING – FORSLAG TIL TEMAER FOR NÆRMERE ANALYSE.....	4
3. PRODUKSJONSINDEKSEN	5
4. KOMMUNEØKONOMIEN.....	6
5. BARNEHAGE	7
6. GRUNNSKOLE	9
7. HELSETJENESTER	12
8. PLEIE OG OMSORG	14
9. BARNEVERN	16
10. SOSIALTJENESTER	18
11. KULTUR	19
12. ANDRE TJENESTER	20
REFERANSER	21
Vedlegg 1 produksjonsindeksen	22

1. GJENNOMFØRING AV ANALYSEN

1.1 OM OPPDRAGET

Kontrollutvalgene i Gjøvik- og Hadelandsregionen har i forbindelse med rullering av Plan for forvaltningsrevisjon bedt Innlandet IKS om å foreta en overordnet gjennomgang av kostra - tallene for kommunene for å finne områder som kan være egnet for en nærmere analyse. Vi har også blitt bedt om å kartlegge kommunens egen bruk av kostra-tall, evt innhente analyser utført av administrasjonen selv.

1.2 OM KOSTRA

KOSTRA (KOMMune-STat-RAPportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjon om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon til beslutningstakere og andre. Formålet er å få et relevant og aktuelt datagrunnlag for å måle ressursinnsats, prioritering og måloppnåelse i kommuner og fylkeskommuner. KOSTRA baseres på elektronisk innrapportering fra kommunene til SSB, samt på data fra en rekke andre kilder i og utenfor SSB. KOSTRA-publiseringsen baseres i stor grad på kopling av data fra ulike kilder, som f.eks. regnskapsdata, tjeneste- og personelldata og befolkningsdata. (Kilde: Omtale hentet fra SSB's hjemmeside: www.ssb.no)

1.3 KOSTRA-ANALYSENE

Vi har valgt å ta utgangspunkt i *Produksjonsindeksen* for kommunale tjenester som er utarbeidet av Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (nærmere beskrevet i kap 3). Produksjonsindeksen er et samlemål på kommunenes tjenesteproduksjon basert på indikatorer for tjenestetilbudet for ulike sektorer.

Deretter har vi sett nærmere på et utvalg av nøkkeltall hentet fra Kostra for årene 2008-2010 for de sektorene som er omtalt i produksjonsindeksen. Nordre Land kommune er sammenliknet med en gruppe med kommuner som er mest mulig lik Nordre Land når det gjelder folketall, inntektsnivå og utgiftsbehov. Inndelingen i kommunegrupper er utført av SSB. Vi har også sammenliknet med landsgjennomsnittet ekskl Oslo og med nabokommunen Søndre Land. Vi har også sett på nøkkeltall i forhold til økonomisk handlefrihet mv.

Ved tolkning av tallene har vi brukt ulike kilder, blant annet kommunens egen gjennomgang av kostra, fylkesmannens kommunebilder mv.

1.4 KOMMUNENS EGEN BRUK AV KOSTRA-TALL

I forbindelse med årsmeldingen for 2010 har kommunen med utgangspunktet i «styringskortene» for hvert virksomhetsområde både brukt KOSTRA og andre datakilder til å rapportere om status og utviklingstrekk og måloppnåelse. Med utgangspunkt i kommunens styringssystem er rapporteringen organisert rundt ulike perspektiver. Et av perspektivene er brukerperspektivet der kommunen har vist til gjennomførte brukerundersøkelser for flere av virksomhetsområdene. KOSTRA er også brukt i Handlingsplan 2010-2013. I dette dokumentet er de nyeste tallene fra 2009. Vi har ikke sett av hjemmesiden eller at det er referert til i årsmelding eller budsjettet at kommunen har fått utført andre analyser basert på KOSTRA.

2. OPPSUMMERING – FORSLAG TIL TEMAER FOR NÆRMERE ANALYSE

Revisjonen har gjort en overordnet gjennomgang av nøkkeltallene i KOSTRA, supplert med informasjon fra kommunens årsmelding for 2010 og budsjettokumentet for 2012, fylkesmannens kommunebilder for Gjøvikregionen for 2011 og Produksjonsindeksen for 2010, utarbeidet av Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren.

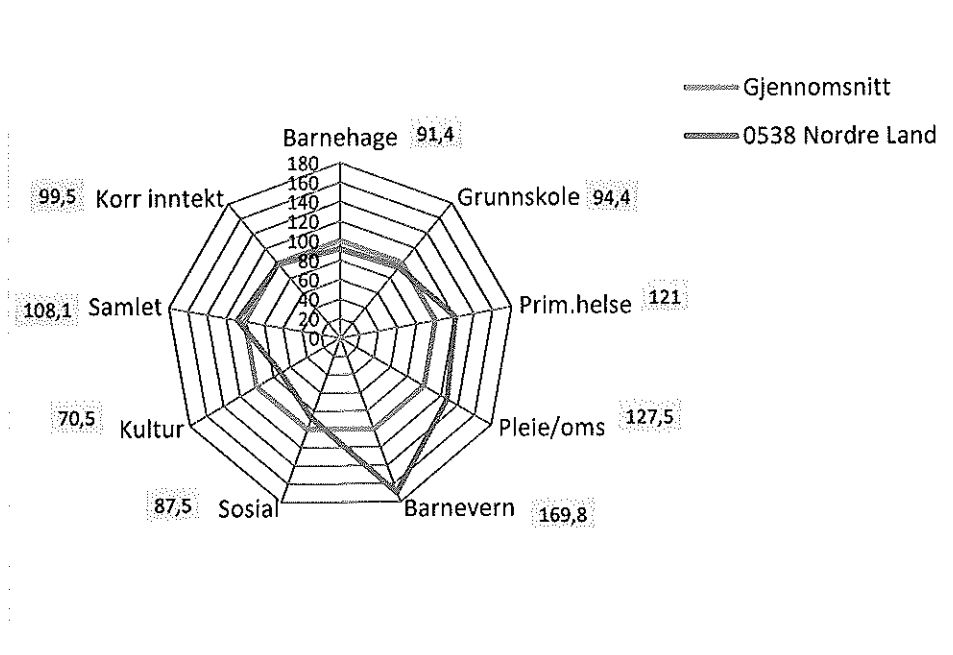
Det er mye mer stoff å hente både i KOSTRA og de kommunale dokumentene, men i denne første runden har vi valgt å holde oss på et forholdsvis overordnet og summarisk nivå. Foreløpige KOSTRA-tall for 2011 vil foreligge 15. mars og kommunens årsmelding for 2011 vil også foreligge på den tiden. Dersom en skal se nærmere på temaer ut i fra KOSTRA-tall er det lurt å vente til denne informasjonen er tilgjengelig.

I en forvaltningsrevisjon er vi først og fremst opptatt av å finne ut hvordan rådmannen forvalter de ressursene som er tilgjengelige, mens prioriteringen mellom ulike tjenester er en politisk oppgave som vi som revisorer ikke skal overprøve. Om en kommune driver effektivt kan være et tema for forvaltningsrevisjon. I en kommune som ikke driver effektivt er det mulig å produsere det samme omfanget av tjenester med mindre bruk av ressurser (f.eks bemanning). I KOSTRA er det nøkkeltall som viser kostnader pr bruker, årsverk pr bruker osv. Slike tall er for unøyaktige til å gi svar på om kommunen driver effektivt, men de gir grunn til å stille spørsmål om effektivitet. Lave kostnader kan også gi grunn til å stille spørsmål ved om kvaliteten er for lav i forhold til regelverk, standarder mv, (f.eks om kommunen har overholdt bemanningsnormene). Generelt sett er KOSTRA et mangelfullt verktøy for å avdekke kvaliteten ved tjenestene eller om tjenestene har de ønskede virkninger for brukerne. Her må KOSTRA suppleres med andre datakilder.

KOSTRA-gjennomgangen gir ikke grunnlag for vesentlige «bekymringer» knyttet til avvik mellom nøkkeltallene for Nordre Land og gjennomsnittene for gruppe 10 og landet. Det er likevel enkelte temaer som vi mener det kan være grunn til å følge opp nærmere:

- *Læringsresultater grunnskolen.* Gjennomsnittlige grunnskolepoeng og resultatene fra nasjonale prøver viser at kommunen ligger litt under både landsgjennomsnittet og fylkesgjennomsnittet. Dette er et tema som det kan være grunnlag for å se litt nærmere på, enten ved å undersøke statistikken litt nærmere og/eller ved å spørre kommunen hvordan de arbeider med tematikken.
- *Driftsutgifter helsestasjons- og skolehelsetjenesten.* Utgiftene er relativt høye og økende. Dette kan rett og slett være uttrykk for at kommunen har prioritert denne tjenesten høyt. Det kan likevel være grunn til å oppdatere og sjekke ut statistikken nærmere.
- *Sykefraværet PLO og spesielt sykehjemmet.* Sykefraværet er høyt i 2010 og har økt mye fra 2009. Her kan en evt oppdatere statistikken for å se om nivået er like høyt i 2011.
- *Barnevernet.* Statistikken avviker fra de vi har sammenliknet med både ved at andelen barn med undersøkelser og tiltak er så høy og fordi fordelingen av utgifter mellom tiltak i og utenfor hjemmet er svært ulik de vi har sammenliknet med. Det har også vært problemer med å gjennomføre undersøkelser innen fristen på 3 måneder. Det går fram av årsmeldingen at kommunen har hatt en driftsgjennomgang og at bemanningen er økt. Det kan være aktuelt å oppdatere tallene til 2011 og evt spørre kommunen hvilke resultater gjennomgangen og styrkingen har gitt.
- *Sosialtjenester – høye utgifter til saksbehandling mv pr mottaker.* KOSTRA viser at Nordre Land har høye utgifter til sosialtjenester. De høye utgiftene gjelder ikke utbetalinger av sosialhjelp, men utgifter til drift; dvs saksbehandling mv. Det kan være aktuelt å undersøke hvorfor utgiftene er så høye.

3. PRODUKSJONSINDEKSEN

Figur 1 Produksjonsindeksen

Produksjonsindeksen er et samlemaal på kommunenes tjenesteproduksjon basert på delindekser for tjenestetilbudet for de ulike sektorer. Delindeksene er satt sammen av et utvalg nøkkeltall. Noen av nøkkeltallene gjelder *dekningsgrader*; som viser stor andel av en målgruppe som får en tjeneste (f.eks en barnehageplass) mens andre nøkkeltall sier noe om *kvalitet* på tjenestene (f.eks læringsmiljø). Til sammen gir produksjonsindeksen en indikasjon på omfang og kvalitet av en kommunes tjenesteproduksjon sammenliknet med landsgjennomsnittet. Vi har i vedlegg 1 lagt ved en oversikt over hvilke indikatorer og vektor indeksen bygger på. Vi må være oppmerksomme på at indeksen baserer seg på et utvalg av indikatorer/nøkkeltall og ikke gir den «hele og fulle sannhet» om tjenesteproduksjonen i kommunen.

Figur 1 gir et bilde av hvordan Nordre Land kommune (rød strek) scorer i forhold til landsgjennomsnittet (blå strek = 100 %) når det gjelder samlet produksjonsindeks og de ulike delindeksene. I figur 1 vises også hvordan Nordre Land kommune ligger an i forhold til landsgjennomsnittet når det gjelder inntektsnivå (Korr. inntekt).

Nordre Land kommune har et inntektsnivå¹ omtrent som gjennomsnittet, da det ligger på 99,5 % av landsgjennomsnittet. Produksjonsindeksen ligger over landsgjennomsnittet med en score på 108,1 %. Siden produksjonsnivået ligger på et litt høyere nivå enn inntektene, kan dette tolkes som at kommunen får «mye ut av pengene».

Vi ser at Nordre Land kommune scorer lavt på *kultur og sosialtjenester*, mens de scorer høyt på *barnevern, helsetjenester og pleie- og omsorg*. Vi har sett nærmere på nøkkeltall for de ulike tjenesteområdene i de neste kapitlene

¹ Inntektsbegrepet som er brukt her er frie korrigerede inntekter. Med frie inntekter mener vi skatteinntekter, rammetilskudd fra staten, eiendomsskatt og eventuelle konsesjonskraftsinntekter som kommunen selv kan bestemme disponeringen av. De fleste av inntektene som ikke er frie er øremerkede og må benyttes til bestemte formål. Dette gjelder blant annet øremerkede statstilskudd og brukerbetaling. Med korrigerede inntekter mener vi at inntektene er korrigeret for ulikheter i utgiftsbehov; dvs ulikheter i befolknings sammensetning, geografi mv.

4. KOMMUNEØKONOMIEN

Finansielle nøkkeltall

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune- gruppe 10	Landet ekskl. Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-2,3	0,7	4,4	1,8	2,7	2,3
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	47,1	43,1	45,3	45,1	66,5	65,4
Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter	27,3	28	20,9	48,6	24,5	22,9
Akkumulert regnskapsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-0,9	1,5	1,8	0,4	0,5	0,4
Netto finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	3,2	1,7	2,5	2,4	2,6	2,9

Netto driftsresultat er et mål på handlefriheten i kommunen. Fylkesmannen/KRD har sagt at driftsresultatet bør være i størrelsesorden 3-5 % av driftsinntektene. Driftsresultatet i Nordre Land var negativt i 2008, det var pluss 0,7 % i 2009, mens det i 2010 var på 4,4 %. Det vil si, tallene viser at kommunen har bedre driftsresultat enn både sammenlignbare kommuner i kommunegruppe 10, og bedre enn landsgjennomsnittet. Det går fram av årsmeldingen for 2010 at 12,5 mill. kroner av netto driftsresultatet på 19,5 mill. kroner er momskompensasjon fra investeringer.

Netto lånegjeld er ca 45 % av driftsinntektene i Nordre Land. Gjeldsgraden har vært relativt stabil fra 2008 til 2010. Det ligger på samme nivå som Søndre Land, og langt lavere enn landsgjennomsnittet og for kommunegruppe 10. *Arbeidskapitalen* utgjør 20,9 % av driftsinntektene i 2010. Dette er mye lavere enn nabokommunen Søndre Land, men bare litt lavere enn for kommunegruppe 10 og for landsgjennomsnittet.

Netto finansutgifter og avdrag var 2,5 % av driftsinntektene i 2010. Dette er litt lavere enn landet og gruppe 10 og så vidt over Søndre Land kommune.

Det *akkumulerte regnskapsmessige resultatet* ved utgangen av 2010 var på 1,8 % av driftsinntektene. Nordre Land kommune har ikke udekkede regnskapsmessige underskudd. Kommunen hadde et underskudd i 2008 som ble dekket inn i 2009.

Fylkesmannen sa i kommunebilde for 2011 for Gjøvikregionen at Nordre Land har hatt en forholdsvis svak finansiell stilling, men at den har blitt styrket i 2010.

5. BARNEHAGE

Nøkkeltall barnehage

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune-gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrader						
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	86,5	85,6	91,8	83,8	88	89,9
Andel barn i barnehage med oppholdstid 33 timer eller mer per uke.	59	61,6	73,9	76,9	82,8	91
Andel barn, ekskl. minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i kommunale barnehager	4	2,9	0,7	0,9	4,1	3,9
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	99090	110566	118765	146772	133828	140619
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstimer	41	43	43	52	47	48
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager	10396	11113	11486	11514	11649	11498
Korrigerte brutto driftsutgifter. per barn, ekskl. minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser (f 211) i kommunal barnehage	:	18800	24619	141000	76045	77507
Utgifter til kommunale lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr)	9529	11308	15707	13405	11993	12794
Kvalitet						
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	32,2	31,5	31,4	28,6	31,6	32,6
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning	92,9	86,7	87,9	80	85,3	86,4
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)	4,2	4,3	4,3	6,2	5,7	5,5

Barnehagetilbudet i Nordre Land består av tre kommunale barnehager, disse er videre delt inn i ti avdelinger. Det er ingen familiebarnehager eller private barnehager i kommunen.

Dekningsgrad

Vi så av produksjonsindeksen at delindeksen for barnehagene i Nordre Land var 91,4 % av landsgjennomsnittet. Den faktoren som betyr mest (80 %) av denne indeksen er omfanget av tilbudet.

Vi ser av tabellen at andelen *barn 1-5 år barnehageplass* i 2010 var 91,8 % som er litt høyere enn landet og gruppe 10 og ganske mye høyere enn Søndre Land. Det har vært en økning i dekningsgraden fra 2008 – 2010. Den faktoren som trekker ned i produksjonsindeksen er den lave *andelen barn med fulltids plass* i Nordre Land. Selv om andelen har økt de siste tre årene, er den likevel en god del lavere enn landet og gruppe 10, og også litt lavere enn Søndre Land.

Av budsjettkommentarene for 2012 går det fram at kommunen har vedtatt en «barnehagegaranti» som innebærer at alle som søker barnehageplass skal få tilbud om plass innen tre måneder. Barnehagegarantien innebærer at det har vært nødvendig å åpne nye avdelinger.

Produktivitet

Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner pr barn i barnehage er langt lavere i Nordre Land kommune enn for landet, gruppe 10 og Søndre Land kommune. Mens utgiftene synes å være særlig lave i Nordre Land, er de relativt høye i Søndre Land. Revisjonen forsøkte å finne ut hva som kunne være årsaken til disse forskjellene i en kartleggingsrapport som ble lagt fram for KU i juni 2011, men kom ikke helt i mål. Det viste seg at KOSTRA-tallene i begge kommunene var beheftet med en del feil. F.eks viste KOSTRA relativt høye utgifter for Nordre Land kommune til barnehagelokaler (strøm, renhold, vedlikehold osv), noe som viste seg å skyldes en regnskapsmessig feil. Brutto driftsutgifter omfatter også utgifter til barn som får ekstra ressurser i barnehagen. Disse utgiftene er rapportert som svært lave i Nordre Land, men dette er ikke reelt, men skyldes også feilrapportering. I den nevnte kartleggingsrapporten så vi også på årsverk basert på barnehagens årsmeldinger uten å finne de store forskjellene mellom Søndre og Nordre Land. Vi ser også av tabellen ovenfor at nøkkeltallet «korrigerte oppholdstimer pr årsverk» er omtrent likt i Nordre Land og Søndre Land.

Vi fant imidlertid at Nordre Land hadde lavere lønnsutgifter enn Søndre Land til tross for ganske lik rapportert bemanning. Dette kan ha flere forklaringer, uten at vi gikk videre for å finne ut av dette. En mulig forklaring er at rapporteringen av årsverkstall i barnehagens årsmeldinger er feil i en eller begge av kommunene.

Barn med spesielle behov

Tallene viser at 0,7 % av barna i kommunale barnehager i Nordre Land får *ekstra ressurser som følge av funksjonshemming eller andre spesielle behov* (ekskl. minoritetsspråklige). Andelen som får ekstra ressurser er på linje med Søndre Land, og en god del lavere enn kommunegruppe 10 og andel på landsbasis. Vi ser at denne andelen gradvis har gått ned fra 2008 og 2009 til i 2010. *Korrigerte brutto driftsutgifter per barn ekskl minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser i kommunale barnehager* er mye lavere i Nordre Land enn både for Søndre Land, kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet. Som nevnt ovenfor skyldes dette feilrapportering.

Kvalitet

Kvalitet i barnehagen er først og fremst knyttet til bemanningen. I produksjonsindeksen/delindeks for barnehager ble andel ansatte med førskoleutdanning tillagt 10% vekt. I Nordre Land er det så vidt litt lavere *andel ansatte med førskolelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning* enn i kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet, men litt høyere enn i Søndre Land. Ser vi kun på gruppen styrere og pedagogiske ledere, er andelen med godkjent førskolelærerutdanning noe høyere enn landsgjennomsnittet og kommunegruppen.

6. GRUNNSKOLE

Nøkkeltall grunnskole

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune-gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrader						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	6,5	5,4	6,3	8,9	8,9	8,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn	5,5	5,1	5,6	6,5	6,1	5,4
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn	7,4	6,4	7,8	10,9	9,9	9,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	6,8	4,8	5,5	9,7	11,2	10,7
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	44,1	46,5	49,6	40,2	51,3	59,8
Andel elever i kommunal og privat SFO med 100prosent plass	0	0	0	14,6	30,2	53,6
Produktivitet						
Andel timer spesialundervisning av antall læretimer totalt	20,3	19,7	10,4	23	18,1	17,3
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223) kroner pr elev	86935	91603	94353	103961	96229	94647
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev	64443	67471	72167	79556	75103	72574
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per kommunal bruker	12622	15328	12967	19758	20980	23555
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler (222), per elev	16651	17711	15937	17053	14067	14212
Elever per kommunal skole	261	262	255	176	175	203
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. årstrinn	12,6	13,9	14,1	13	13,1	13,6
Kvalitet						
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	39,2	37,8	37,6	37,9	:	:
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	:	:	89,1	78	86,9	86,9
Driftsutgifter til undervisningsmaterieil (202), per elev i grunnskolen	1810	1422	1308	1743	1593	1525
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen	400	575	615	752	688	805

I Nordre Land kommune er det tre skoler; Dokka barneskole, Dokka ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole.

Skolefritidsordning (SFO)

49,6 % av innbyggerne mellom 6-9 år benyttet seg av SFO-tilbudet i 2010. Kommunen har høyere andel elever i SFO enn Søndre Land, men lavere enn kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet. Ingen er registrert med fulltidsplass i SFO. Korrigerte brutto driftsutgifter til SFO er lave, noe som må ha sammenheng med at ingen har 100 % plass. Av årsmeldingen for 2010 går det frem at de etter flere år med underskudd på SFO nå går i pluss.

Spesialundervisning

I følge opplæringsloven har elever som ikke kan gjøre seg nytte av den ordinære opplæringa rett til spesialundervisning. Hvor mange som har behov for spesialundervisning avhenger blant annet av skolens evne og mulighet til å tilpasse seg den ordinære opplæringa.

I 2010 fikk 6,3 % av elevene i grunnskolen i Nordre Land spesialundervisning. Andelen er lavere enn i nabokommunen, kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet. Andel timer til spesialundervisning av antall lærertimer totalt er 10,4 %. Når en deler inn i spesialundervisning for 1.-4. trinn, 5.-7. trinn og 8.-10. trinn ser en at det er flest elever som får spesialundervisning i 5.-7. trinn med 7,8 % mens for småskolen og ungdomsskolen er tallene henholdsvis 5,6 % og 5,5 %.

Produktivitet

Nordre Land kommune brukte 94.353 kr per elev i bruttodriftsutgifter til hele grunnskolesektoren. Dette er så vidt i underkant av landet, noe under kommunegruppe 10 og Søndre Land kommune. Disse utgiftene omfatter både SFO, skolelokaler (renhold, vedlikehold, avskrivninger mv) og voksenopplæring. Vi finner omtrent de samme forskjellene når vi bare ser på de utgiftene som gjelder selve grunnskolen. Utgifter til skolelokaler pr elev er litt høyere enn landet og gruppe 10, men lavere enn Søndre Land. De relativt lave utgiftene til grunnskolen kan ha sammenheng med skolestrukturen. Nordre Land kommune har 3 skoler med et relativt høyt elevtall pr skole.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1. – 10. årstrinn er en indikator for å måle lærertetthet. Indikatoren er et utregnet forholdstall mellom elevtimer og lærertimer. Desto høyere tall, desto lavere lærertetthet. Tallene viser at Nordre Land har et litt høyere antall elever per lærer, enn hva det er i samme kommunegruppe og hva tallene på landsbasis viser. Indikatoren sier ikke noe om størrelsen på undervisningsgruppene eller hvor mange elever en kontaktlærer har ansvar for. Dette vil variere alt etter hvordan en organiserer undervisningstilbudet.

Kvalitet

Lærernes kompetanse er viktig for å få god kvalitet i skolen. Andel lærere med universitets eller høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning var på 89,1 % i 2010 som er litt høyere enn gruppe 10 og landet og betydelig over nivået i Søndre Land. Fylkesmannen viser i Kommunebilde for 2011 til statistikk over andel undervisningspersonale uten godkjent utdanning for skoleåret 2010/2011. Her kommer Nordre Land kommune imidlertid litt dårligere ut enn fylkesgjennomsnittet. I Nordre land kommune var over 6 % uten godkjent utdanning, mens tilsvarende tall på fylkesnivå var 5,1 %. (Vi fant ikke tall for landsgjennomsnittet i fylkesmannens kommunebilder).

Kvaliteten i skolen har sammenheng med omfanget og kvaliteten på de ressursene som settes inn. I tillegg til lærerkompetanse, har vi sett på driftsutgifter til henholdsvis inventar og utstyr og til undervisningsmateriell pr elev. Nordre Land bruker relativt lite ressurser til undervisningsmateriell og driftsutgiftene har blitt redusert fra 2008 til 2010. Nordre Land bruker også litt mindre til inventar og utstyr pr elev enn de vi har sammenliknet med.

Nordre Land kommune scoret 94,4 % av landsgjennomsnittet på produksjonsindeksen / delindeks for grunnskole. I denne indeksen betyr gjennomsnittlige grunnskolepoeng hele 75,2 % mens læringsmiljø betyr 14,1 %. Gjennomsnittlige grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes karakterer i 11 fag i 10. klasse. Når eleven har både standpunktarakter og eksamenskarakter, er fagkarakteren gjennomsnittet av disse karakterene. Ulik vurderingspraksis ved skolene, tilfeldig uttrekk til eksamen, elevenes bakgrunn osv kan innvirke på resultatene. Tabellen viser at gjennomsnittlige skolepoeng for Nordre Land kommune var 37,6 i 2010. Dette er så vidt under Søndre Land kommune. Det var ikke tall i kostra for landsgjennomsnitt og gruppe

10 for dette nøkkeltallet. Vi har imidlertid gått inn på www.skoleporten.no. Der fant vi at gjennomsnittlige skolepoeng for året 2010-11 var 37,3, mens tilsvarende tall for landsgjennomsnittet var 39,9.

www.skoleporten.no gir også tall for resultatet fra nasjonale prøver. Resultatet fra prøvene fra 8. trinn skoleåret 2011/2012 viser at Nordre Land scorer litt dårligere enn opplandsgjennomsnittet og landet både når det gjelder engelsk, lesing og regning. Resultatene fra prøvene fra 5. trinn 2011/12 viser også at Nordre Land scorer dårligere enn gjennomsnittet for Oppland og landet for lesing og regning. (Det er ikke publisert tall for engelsk).

I fylkesmannens Kommunebilde 2011 for Gjøvikregionen er det vist et diagram over andel av elevene på 5. trinn som hadde resultat på nivå 1, dvs under kritisk grense på nasjonale prøver² i lesing og utviklingen fra 2008 – 2010. Det går fram av figuren og fylkesmannens omtale at det er en relativt kraftig økning i andel elever «under kritisk grense» fra 20 % i 2008 til 33,3 % i 2010 i Nordre Land kommune.

I kommunens årsmelding for 2010 er resultatene fra nasjonale prøver mv kommentert for den enkelte skole og det er knyttet mål til resultatene. Vi har ikke gått nærmere inn på denne rapporteringen.

På skoleporten ligger også tall fra elevundersøkelsen som viser hvordan skoler og kommuner rangeres når det gjelder ulike sider ved læringsmiljøet. I den siste undersøkelsen som gjelder 7. klasse fra 2010-2011 kommer Nordre Land kommune bedre ut enn landet for alle indikatorene, med unntak av indikatoren «mestring i forbindelse med undervisning, lekser og arbeid på skolen» der de kommer dårligere ut. Vi har ikke sammenliknet disse tallene med nabokommunen eller gruppe 10.

² Elevenes resultater på nasjonale prøver blir presentert ved hjelp av en skala med ulike mestringsnivåer. Skalaen for 5. trinn har tre mestringsnivåer hvor mestringsnivå 1 er lavest.

7. HELSETJENESTER

Nøkkeltall helsetjenester

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune-gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrader						
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,6	13,9	10,2	11,8	9,5	9,6
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,1	15	12,2	11,7	8,3	8,6
Åpningstid ved helsestasjon for ungdom per 1000 innbyggere 13-20 år	4,4	4,3	4,3	3,3	:	:
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	:	:	96	90,4	56,4	55,8
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter pr. innbygger. Funksjon 232, 233 og 241	2164	2319	2479	2542	2243	2308
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	6832	10894	11101	7154	6025	6290
Kvalitet						
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,25	0,9	0,21	0,34	0,29	0,36
Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,11	0,1	0,09	0,19	0,26	0,29

Dekningsgrader

Som vi så i kapittel 3 scoret Nordre Land kommune høyt på delindeksen som gjaldt helsetjenester. Kommunen lå 21 % over landsgjennomsnittet. I delindeksen inngår legedekning, fysioterapidekning og helsesøsterdekning i forhold til behovskorrigert innbyggertall.

Som vi ser av tabellen er legedekningen i Nordre Land på 10,2 leger pr 10.000 innbyggere, dette er litt lavere enn Søndre Land, men høyere enn kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet. Fysioterapidekningen er på 12,2 fysioterapiårsverk pr 10.000 innbyggere som er betydelig over landsgjennomsnittet og gruppe 10 og litt bedre enn Søndre Land. Årsverk av helsesøstre pr 10.000 innbyggere 0-5 år er på 96, som også er mye høyere enn landsgjennomsnittet og kommuner i samme kommunegruppe, og litt høyere enn for Søndre Land.

Vi har også tatt med en indikator som viser åpningstid ved helsestasjon for ungdom pr 1000 innbyggere 13-20 år. Nøkkeltallet er en av flere faktorer som kan uttrykke tilgjengelighet til et lavterskel helsetilbud for ungdommer i kommunen. Her ligger Østre Toten litt bedre an enn Søndre Land. Det er ikke nøkkeltall for landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10 for dette.

Produktivitet

Brutto driftsutgifter pr innbygger til helsetjenester samlet er litt høyere enn landet og gruppe 10, men litt i underkant av Søndre Land kommune. Brutto driftsutgifter pr innbygger 1-5 år til helsestasjons- og skolehelsetjeneste ligger langt over utgiftene til de vi har sammenliknet med. Noe av forklaringen er nok den høye helsesøsterdekningen.

Lege- og fysioterapidekning i sykehjem

Nordre Land kommune har 0,21 legetimer pr uke og 0,09 fysioterapitimer pr uke pr beboer i sykehjem. Dette er en lavere dekning enn nabokommunen Søndre Land, og det ligger også lavere enn både landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10. Tallene for legetimer pr uke viser for øvrig en «underlig» utvikling i perioden 2008 – 2010.

Det opplyses i fylkesmannens kommunebilder at alle kommunene i regionen har vedtatt en norm for legedekning i sykehjem. Normene varierer fra 0,30 til 0,49 timer pr uke pr beboer i sykehjem. Nordre land har vedtatt 0,49 timer pr uke, men ligger godt under denne normen i 2010.

8. PLEIE OG OMSORG

Nøkkel tall pleie og omsorg

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune- gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrader						
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	44	49	48	36	20	19
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	109	121	136	155	82	79
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	414	396	345	530	354	346
Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkning 80+	23	24	25	37	31	28
Andel innbyggere 67-79 år som er beboere på institusjon	1,8	1,9	2,2	1,7	1,8	1,7
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	15	14,8	15,9	15,9	13,2	13,9
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	218232	210905	220617	318384	332707	316364
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	692763	720526	720158	743000	808743	842566
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	135197	127964	136674	221457	210653	187448
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 67 år og over	5,1	:	7,3	:	14,1	12,5
Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år	:	:	9,5	:	21,8	19,5
Kvalitet						
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning	78	80	81	74	73	73
Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet	22	22	24	21	28	31
Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjenester	8,6	11,8	12,1	9	8,2	8,4
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	13,2	13,2	13,2	14,7	12,4	15,1
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	23,7	23,7	23,7	25	21,6	23
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	10,5	10,5	13,2	5,9	5,4	5,7
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	91,2	92,8	93,5
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken. Brukere utenfor institusjon	6,8	5,1	5	10,6	10,1	9

Dekningsgrad

Nordre Land scorer 27,5 % over landsgjennomsnittet på produksjonsindeksen / delindeksen for pleie- og omsorg. Mottakere av hjemmetjenester og beboere i institusjon i forhold til behovskorrigert innbyggertall teller ca 80 % på denne indeksen.

Andelen innbyggere under 80 år som mottar *hjemmetjenester* er langt over landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10. Når det gjelder innbyggere 80 år og over ligger Nordre Land omtrent på nivå med samme kommunegruppe og landsgjennomsnittet. Søndre Land har imidlertid høyere dekning enn Nordre Land når det gjelder hjemmetjenester for innbyggere over 66 år.

Nordre Land kommune har også litt høyere dekningsgrad enn landet og gruppe 10 når det gjelder andel av innbyggerne 67-79 år og 80 år og over som er beboere på *institusjon*.

Produktivitet

I 2010 hadde Nordre Land utgifter til hver mottaker av pleie- og omsorgstjenester på kr 220.617 j.fr tabellen over. Kommunene i gruppe 10 brukte 332.707 pr mottaker. Søndre Land lå på samme nivå som kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet.

Nordre Land kommune hadde både lavere korrigerte brutto driftsutgifter til institusjon pr kommunal plass og lavere korrigerte bruttodriftsutgifter til hjemmetjenester pr bruker enn de vi har sammenliknet med i 2010. Vi ser at andelen hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov er betydelig lavere enn de vi har sammenliknet med. Det samme gjelder gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken til hjemmetjenester. Dette kan bidra til å forklare hvorfor utgiftene til hjemmetjenester er så lave.

Kvalitet

81 % av årsverkene i brukerretta tjenester har fagutdanning mens 24% har fagutdanning fra høyskole/ universitet (f.eks sykepleieutdanning). Nordre Land ligger litt over landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner hva gjelder fagutdanning og litt under hva gjelder utdanning på høyskolenivå. Vi har også sett på legemeldt sykefravær i prosent av totalt antall kommunale årsverk i brukerretta tjenester. Her viser KOSTRA en økning fra 8,6 % i 2008 til 12,1 % i 2010. Dette er høyere enn både Søndre Land og de to gjennomsnittene vi har sammenliknet med. Årsmeldingen for 2010 viser at det er sykehjemmet som bidrar til det høye sykefraværet.

Nordre Land har avsatt 13,2 % av plassene til tidsbegrenset opphold, 23,7 % er i skjermet enhet for personer med demens og 13,2 % er avsatt til rehabilitering/ habilitering. Nordre Land ligger omtrent på landsgjennomsnittet hva gjelder nøkkeltallene for antall plasser i skjermet enhet, men litt under landsgjennomsnittet hva gjelder korttidsplasser. De ligger imidlertid høyt sammenliknet med kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet hva gjelder rehabilitering/ habiliteringsplasser.

9. BARNEVERN

Nøkkeltall barnevern

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune- gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrad						
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år, prosent	3,1	3,9	7	6	4	3,6
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	7,4	7,1	8,1	6,5	5,2	4,5
Produktivitet						
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	86661	96008	88255	65739	77716	90474
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244), prosent	25,1	21,3	25,6	31,2	32,4	34
Andel netto driftsutgifter til barn som bor i sin opprinnelige familie	24,2	19,4	8,3	39,7	15,4	15,4
Andel netto driftsutgifter til barn som bor utenfor sin opprinnelige familie	50,7	59,4	66,1	29,1	52,2	50,5
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	28,1	25	24,7	26,4	26	20,9
Brutto driftsutgifter per barn i opprinnelig familie (funksjon 251)	32973	36312	15384	51767	23737	30107
Brutto driftsutgifter per barn utenfor opprinnelig familie (funksjon 252)	208480	244548	255162	224111	244175	266070
Kvalitet						
Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder, prosent	31,2	68,4	32,9	50,9	28,7	25,8
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan, prosent	1	19	100	40	71	73
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	3	3,7	4,6	3,7	2,6	2,8

Dekningsgrad

Utgangspunktet for en barnevernssak er at noen melder en bekymring for et barn til barnevernet. Barnevernet har rett og plikt til å foreta en undersøkelse dersom de finner det er grunn til bekymring for omsorgssituasjonen til et barn.

Andelen innbyggere 0-17 år som har vært gjenstand for undersøkelse, har økt fra 3,1 i 2008, 3,9 i 2009 og til 7 i 2010. Andelen barn med undersøkelser ligger en god del over landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10.

En undersøkelse kan enten føre til at saken henlegges, at barnet og familien får hjelpetiltak eller at det skjer en omsorgsovertakelse. I alt fikk 8,1 % av innbyggerne 0-17 år hjelp av barnevernet i Nordre Land i 2010. Dette er en god del høyere enn både kommunegruppe 10, landsgjennomsnittet og Søndre Land. Det har vært en økning i andelen barn som får hjelp fra barnevernet fra 2009 til 2010.

Produktivitet

Nettodriftsutgifter pr barn omfattet av undersøkelser eller tiltak i barnevernet er på 88.255 kroner i Nordre Land kommune. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet, men litt høyere enn kommunegruppe 10 og Søndre Land. En stor del av ressursene til barnevernet (66,1 %) går til å dekke utgifter til barn som bor utenfor sin opprinnelige familie. Brutto driftsutgifter pr barn utenfor opprinnelig familie (fosterbarn mv) ligger omtrent på nivå med landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10 og litt høyere enn Søndre Land. Andelen av ressursene som går til barn som bor i sin opprinnelige familie er 8,3 %. Dette er omtrent halvparten av andelen for landet og gruppe 10. Brutto driftsutgifter til barn som får tiltak i opprinnelig familie er på 15.384 kroner. Dette er betydelig under de andre vi har sammenliknet med.

Antall barn pr årsverk kan si noe om produktiviteten, men et høyt antall barn kan også være et tegn på press i tjenesten og være en risiko i forhold til saksbehandlingstid og kvalitet på tjenesten. I Nordre Land kommune var dette tallet 24,2. Det avviker ikke spesielt fra gruppe 10 og Søndre Land, men ligger over landsgjennomsnittet.

Kvalitet

Barnevernstjenesten må forholde seg til lovkrav om hvor lang tid det skal gå før en skal slutføre undersøkelser. Saksbehandlingstiden var over 3 mnd for ca 33 % av alle undersøkelsene i 2010. Dette er dårligere enn både kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet, men langt bedre enn Søndre Land. Av fylkesmannens kommunebilde for 2011 er det referert til halvårsrapportering for første halvår 2011. Der går det fram at det ikke var noen fristoversittelser for denne perioden.

Det skal utarbeides plan for alle barn med tiltak i barnevernet. I 2010 var det rapportert at alle barn med tiltak hadde fått utarbeidet plan. Dette er en sterk forbedring i forhold til tidligere år, og langt bedre enn de vi har sammenliknet med.

I årsmeldingen for 2010 opplyses det at det er gjennomført en driftsgjennomgang med barnevernet, der hovedfokus har vært rett hjelp til rett tid og forhindre at barnevernet bryter lovpålagte frister. Det har blitt jobbet med rutiner og prosedyrer. Det har også blitt ansatt to tiltaksarbeidere og det uttales at det på sikt er ønskelig at antall omsorgsovertakelser går ned. Det er konkludert med at barnevernet ikke skal ha fristbrudd uten at det er søkt dispensasjon. Det uttales at det bør være realistisk siden avdelingen nå har full bemanning.

Undersøkelsestiden og kvaliteten på arbeidet vil også ha sammenheng med saksbehandlingsrutiner og struktur, kompetanse og hvor komplisert sakene er. Andelen av stillinger i barnevernet med fagutdanning pr 1000 barn 0-17 år er 4,6. Her ligger Nordre Land bedre an enn landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10.

10. SOSIALTJENESTER

Nøkkeltall sosialtjenester

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune- gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Dekningsgrader						
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	3,2	3,9	3,3	3,5	3,4	3,8
Gjennomsnittlig stønadslengde, måneder	4,7	4,1	3,9	4,5	4	3,9
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år, måneder	4,8	4,4	3,1	4,6	4,1	3,7
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 25-66 år, måneder	4,8	4,1	4,4	4,5	4,1	4
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	70626	64631	76317	65646	61899	71939
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	23885	19694	20503	23433	28588	34183
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker	43633	42994	54407	40890	28623	31251
Kvalitet						
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	4576	4798	4860	5017	6392	6363
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	36	29	26	28	27	26
Andel mottakere med sosialhjelp/introduksjonsstønad som hovedinntektskilde	41	40,8	49	26,8	42,4	43,3

Sosialhjelp

Delindeksen for sosialtjenester i produksjonsindeksen viser at Nordre Land ligger 12,5 % under landsgjennomsnittet. Delindeksen er satt sammen av to indikatorer, andel mottakere av sosialhjelp i forhold til behovskorrigert innbyggertall og gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmottaker.

Andelen sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen 20-66 år er på 3,3 % og er så vidt litt lavere enn nabokommunen og gruppe 10 og noe lavere enn landet. Det har vært en nedgang i stønadslengden i perioden 2008 – 2010, dette gjelder særlig de unge. Gjennomsnittlig stønadslengde er på 3,9 måneder i 2010. Dette er litt lavere enn for Søndre Land, og omtrent likt med kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet.

Produktivitet

Gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmåned er 4860 kroner i 2010, dette er lavt sammenlignet med landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10, men omtrent på samme nivå som Søndre Land. 49 % har sosialhjelp som hovedinntektskilde. Denne andelen er litt høyere enn landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 10 og langt høyere enn for nabokommunen. 26 % hadde stønad 6 måneder eller mer i 2010. Dette er ganske likt med de vi har sammenliknet med.

Nordre Land kommune har totalt sett 76.317 kroner i brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker i 2010. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet og en god del høyere enn kommunegruppe 10. Brutto driftsutgifter til sosialhjelp pr mottaker er lavere enn de vi har sammenliknet med, noe som er rimelig ut fra lav gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmåned og at gjennomsnittlig stønadslengde ikke er spesielt lang. Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr mottaker viser utgifter til saksbehandling mv. i tjenesten. Disse er på 54.407 kroner pr mottaker i 2010. Dette er langt høyere enn de vi har sammenliknet med.

11. KULTUR

Nøkkeltall kultur

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune- gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	22,8	25,5	29,4	21,6	20,3	15,5
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger	5,3	5,3	5,1	3,2	5,1	5,2
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	244	255	259	140	236	254
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år	1607	1686	1590	428	607	932
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15	2743	2840	3005	1198	2161	1898
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	13292	13140	11658	5905	11618	13648

Musikk og kulturskole

Det har vært en økning i andelen barn i aldersgruppen 6-15 år som er brukere av musikk- og kulturskolen i perioden 2008-2010 og andelen i 2010 var på 29,4 %. Dette er høyere enn både Søndre Land, gjennomsnitt for landet og kommunegruppe 10.

Kommunen brukte 11.658 kroner pr bruker av kommunale musikk- og kulturskoler i 2010. Kommunen bruker litt mindre enn landsgjennomsnittet og omtrent likt med kommunegruppe 10. Søndre Land bruker omtrent halvparten pr kommunal bruker.

Bibliotek

Nordre Land bruker omtrent likt til folkebibliotek pr innbygger som landsgjennomsnittet og kommunegruppe 10. Søndre Land bruker også her en god del mindre.

Aktivitetstilbud til barn og unge

Nordre Land kommune hadde i 2010 1590 kroner pr innbygger til aktivitetstilbud til barn og unge. Dette er en god del høyere enn alle de vi har sammenligner med.

Produksjonsindeksen/ delindeksen for kultur viste at Nordre Land kommune scoret svært lavt -53,1 % av landsgjennomsnittet. Støtte til aktivitetstilbud til barn og unge teller ca 40 % i denne indeksen, mens bokbestand og utlån pr innbygger teller nesten 50%. Kinoseater og kinobesøk pr innbygger teller ca 10 %.

12. ANDRE TJENESTER

Nøkkeltall andre tjenester

	Nordre Land			Søndre Land	Kommune-gruppe 10	Landet ekskl Oslo
	2008	2009	2010	2010	2010	2010
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innbygger	4352	5010	4795	5600	3944	4021
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. pr. innbygger	460	447	405	464	368	335
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innbygger	108	123	105	156	84	85
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innbygger	3154	3747	3617	4132	3007	3109
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	148	113	73	144	110	140
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innbygger	482	579	596	704	375	353
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	867	1009	559	804	735	819

Administrasjon, styring og fellesutgifter

Nordre Land kommunes netto driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter utgjør 4795 kroner pr innbygger i 2010. Dette er noe høyere enn kommunegruppe 10 og landsgjennomsnittet, men lavere enn tilvarende tall for Søndre Land. Det er en sammenheng mellom netto driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter og kommunestørrelse, målt ved innbyggertall. Jo mindre kommuner, desto høyere er vanligvis utgiftene pr innbygger.

Utgiftene til administrasjon, styring og fellesutgifter er fordelt på fem kostnadsfunksjoner. Funksjon 100 omfatter politisk styring og kontrollorganer, funksjon 120 omfatter administrativ ledelse, støtte og stabfunksjoner og ulike fellesutgifter mens funksjon 130 omfatter utgifter til administrasjonslokaler. Funksjon 121 omfatter forvaltningsutgifter til eiendomsforvaltningen. Nordre Land skiller seg ut med høyere utgifter enn landsgjennomsnittet og gruppe 10 på alle delfunksjonene bortsett fra forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning. Uten å undersøke tallene nøyere kan vi ikke si om forskjellene er reelle eller om det er uttrykk for ulik organisering eller regnskapspraksis.

Eiendomsforvaltning

Nordre Land kommune har litt lavere driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning regnet pr kvadratmeter enn de vi har sammenliknet med. Utgiftene er nesten halvert fra 2009 til 2010.

REFERANSER

Kommunal- og Regionaldepartementet (2011): *Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi*. November 2011.

Agenda Kaupang (2011): *Sammenlikning av kommunenes administrative stillinger*. Rapport 22.september 2011.

Fylkesmannen i Oppland (2011): *Kommunebilde 2011 – Gjøvikregionen*.

Innlandet Revisjon IKS (2011): *Kartleggingsrapport: Ressursbruk til barnehager*. Rapport 2011-7.

www.skoleporten.no

www.ssb.no/kostra

Kommunale dokumenter:

Kommentarer til budsjett 2012.

Handlingsplan (handlingsprogram og økonomiplan) 2010-2013.

Årsmelding 2010.

Nordre Land kommune**FORVALTNINGSREVISJON: OVERORDNET ANALYSE AV
KOMMUNEN, "BRAINSTORMING" OG FORELØPIGE
PRIORITERINGER**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Oversikt over innspill fra forrige kontrollutvalg og tidligere vedtak i kontrollutvalget som ikke er fulgt opp
2. Generell oversikt over aktuelle tema/områder i en kommune (ide- (/diskusjonsnotat)

Vedlagt:

Vedlegg 1

Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Det foretas følgende foreløpige prioritering av følgende tema/områder i det videre arbeidet med overordnet analyse og utarbeiding av ny plan for forvaltningsrevisjon:
 - a) Xx
 - b) Xx (drøftes og fylles ut på møtet)
 - c) Xx
 - d) Xx
 - e) Xx
2. Det gjennomføres utvidet kartlegging/forundersøkelse på følgende områder:
 - a) Xx
 - b) Xx (drøftes og fylles ut på møtet)
 - c) Xx
3. Prioriterte områder vurderes i forhold til mulighetene for gjennomføring som fellesprosjekt i to eller flere kommuner.
4. Rådmannen inviteres til å:
 - Informere om hvordan det sørges for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll, jf. kommunelovens § 23. Det bes om særskilt redegjørelse for hvordan risikostyring er integrert i styringssystemet.

- **Orienterer om planlagte og igangsatte utviklingsprosjekter i kommunen (mht. organisering, styring/kontroll, tjenestekvalitet, effektivitet mv.)**

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunnen for saken er kravene i forskrift om kontrollutvalg § 10 som sier at:

”Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon”.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

Valg av metode og opplegg for gjennomføring av overordnet analyse er behandlet i egen sak.

Denne saken dreier seg om å få opp flest mulig forslag til tema, områder og foreta en første, foreløpig prioritering basert på følgende kilder:

- Organisasjonskart / administrativ organisering (egen sak)
- Statistikk / Kostra-analyse (egen sak)
- Vedtak/innspill fra forrige valgperiode/kontrollutvalg (se vedlegg 1).
- Omtale av utfordringer/problemområder i kommunesektoren generelt
- Resultater fra tilsyn og revisjon i andre kommuner

Med bakgrunn i kommunens oppgaver og generell kunnskap om problemområder i kommunesektoren, har sekretær laget en enkel oversikt som kan brukes som i ”brainstormingen” (se vedlegg 2).

Samlet bør den foreliggende informasjonen gi tilfredsstillende grunnlag for å kunne peke ut områder med (iboende) risiko for svikt og som potensielt kan ha et forbedringspotensial. For enkelte områder vil det være aktuelt å foreta en grundigere kartlegging (forundersøkelse) før videre prioritering.

Felles prosjekter med andre kommuner / kontrollutvalg?

Erfaringsmessig er ofte utfordringene og problemstillingene som reises de samme i mange kommuner. Dette gjør at det kan ligge til rette for prioritering av samme tema/område i flere kommuner.

Dersom flere kommuner/kontrollutvalg har ønske om å kjøre like prosjekter vil dette normalt være ressursbesparende. Et prosjekt kan også gjøres felles, dvs. at det lages en prosjektrapport som favner to eller flere kommuner. Slike prosjekter kan, i tillegg til å være ressursbesparende, få økt nytteverdi pga. sammenligningen som blir gjort. Ikke alle prosjekter er egnet for slik gjennomføring.

Sekretær mener man med fordel kan finne områder som er egnet for fellesprosjekter, og forespørre i de andre kommunene / kontrollutvalgene om interessen for dette. Utvalgssekretær vil spille en koordinerende rolle i dette arbeidet.

VEDLEGG 1

VEDTAK FRA FORRIGE VALGPERIODE OG INNSPILL TIL NYTT KONTROLLUTVALG I F.M. PRIORITERINGER AV FORVALTNINGSREVISJON

Vedtak i kontrollutvalget den 12.09.11:

SAK NR. 26/2011 INNSPILL TIL NYTT KONTROLLUTVALG VEDR. FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLL

Nytt kontrollutvalg oppfordres til bl.a. å vurdere følgende tema/områder i sin planlegging av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll:

Forvaltningsrevisjon:

- **Utvikling av kommunens overordnede system for internkontroll** (oppfølging av vedtak i sak 18/2010, herunder utvikling av mål- og resultatstyring i Nordre Land kommune - oppfølging av vedtak i kku-sak 19/2010)
- **Kommunens varslingsrutiner**
- **Vurdere kontroll av byggesaksavdelingen** (oppfølging av vedtak i ku-sak 15/2010)
- **Etikk** (oppfølging av etikkreglement (2011) og evaluering av kommunens arbeid med å sikre gode etiske holdninger og handlinger)
- **Innkjøp** (oppfølging av revisjonsrapporten "Innkjøp – overholdelse av lov om offentlige anskaffelser" fra 2010)
- **Barnehager** (oppfølging av kartleggingsrapporten "Ressursbruk barnehager", jf. vedtak i ku-sak 16/11)

Selskapskontroll:

- **Eierskapspolitikk og eierskapsmelding for Nordre Land kommune** (oppfølging av vedtak i sak 06/2009)
- **Nordre Land ASVO AS:** Presentasjon av nytt kvalitetssikringsopplegg EQUASS (oppfølging av vedtak i sak 31/09, jf. sak 39/09)

”BRAINSTORMING” Generelt ide-/diskusjonsnotat

Innfallvinkler (gjelder alle tema): ➤ Måloppnåelse ➤ Lovoverholdelse ➤ Effektivitet ➤ Produktivitet ➤ Effekter / resultater	Indikatorer på problemer (eksempler): • Kø-problematikk og ”flaskehalsar” • Lang saksbehandlingstid • Mange klager • Avviksmeldinger • Avvikende kostra-tall Iboende risiko: • Høy kompleksitet (regelverk, organisering, tjeneste) • Lav bemanning • Lav kompetanse • Problemområde i andre kommuner

Overordnet ledelse (rådmann og kommunalsjefer):

Intern kontroll / overordnet styring (kommunelovens § 23): ➤ System for å sikre ”betryggende kontroll” (overordnet styringssystem, økonomistyring, risikostyring som en integrert del av internkontroll-systemet, mislighetsrisiko) ➤ Forsvarlig utredning av saker til politisk behandling ➤ Oppfølging av politiske vedtak (test av system + stikkprøver) • Eierstyring • Prosjektstyring generelt og større byggeprosjekter spesielt • Overholdelse av sentrale/sectorovergripende/administrativt lovverk ➤ Offentlighetsloven (kompetanse/opplæring, journalføring av post, håndtering av unntak fra off.loven, håndtering av innsynskrav) ➤ Forvaltningsloven (habilitetsregler, foreløpig svar, saksbehandlingstider) ➤ Arkivloven • Interkommunalt samarbeid (styring og kontroll, oppfølging av avtaler, rapportering) • Kommunale foretak (hvis kommunen har dette)	Stab- og støttetjenester • Generelt: Bruk av støttetjenester (kvalitet, rapportering, måling, effektivitet, ”brukertilfredshet”, sentralisering vs. desentralisering, kapasitet) • IKT (Informasjonssikkerhet, IKT-modenhet, gevinstrealisering, strategier, organisering) • Innkjøp (organisering, lovoverholdelse, sosial dumping) • Finansforvaltning (rapportering, overholdelse av internt reglement, overholdelse av forskrift) • Organisasjon/personal (HMS, sykefravær, personalforvaltning, arbeidsgiverpolitikk, varsling, etikk, ledelse, kommunen som IA-bedrift/IA-avalen, opplæringsplaner, HR-styring, støtte til virksomhetsledere) • Prosjektstyring (bruk av PLP-metodikken, kompetanse) • Styring av større byggeprosjekter (prosjektorganisering, roller, bruk av PLP-metodikken) • Økonomifunksjonen (pådriver eller bremsekloss? NB! Deler av økonomiavdelingen er underlagt kontroll gjennom den løpende regnskapsrevisjonen) • Miljø

	• Eiendomsskatt • Offentlig støtte/næringsstøtte • Eiendomsforvaltning, herunder vedlikehold av bygningsmassen • Vaktmestertjenesten (organisering, effektivitet, brukertilfredshet) • Renholdstjenesten (organisering, effektivitet, brukertilfredshet) • Analyser, egnevalueringer (analysekompetanse hos de som gj.fører)
Sektorovergripende tema: • Personalforvaltning, ledelse, sykefravær, Inkluderende Arbeisliv, • Tverrfaglig samarbeid (samhandling mellom tjenester og mellom virksomhetsområder) • Kontraktstyring (styring/oppfølging av kontrakter med private) • Prosjektstyring • Mål: Tidlig innsats – ”tidlig intervensjon” (samarbeid) • LEAN • Heltid-/deltidsproblematikk • Service-test	Interkommunalt samarbeid • Administrativ styring, kontroll og rapportering • Oppfølging av inngåtte avtaler • Resultater/effekter • Politisk styring og kontroll

Oppvekst og utdanning

Barnehager • Dekningsgrad/tilgjengelighet • Kostnader • Kvalitet • Tilsyn med private barnehager • Kommunen som barnehageeier • Mål: Tidlig innsats (kartlegge/avdekke barn med særskilte behov og sette inn tiltak) • Samarbeid med barnevernet (uformelle samtaler og melding om bekymring hvis nødvendig) • Samarbeid hjem-barnehage • Håndtering av sykefravær (faktisk bemanning i bhg. lavere enn oppgitt)	Grunnskole • Pedagogisk-psykologisk tjeneste (kompetanse, kapasitet, saksbehandlingstid, veilederrollen) • Tilpasset opplæring (håndtering av ”gråsoner-elever” hvis reduksjon i spes.ped vedtak) • Spesialundervisning (omfang/kostnader, enkeltvedtak og rettssikkerhet, dokumentasjon av oppfølging av vedtak, konsekvenser hvis mye fravær hos lærerne, tid fra bekymring blir meldt til tiltak iverksettes). Rapport: Elevene får hjelp for sent, mange ufaglærte lærere, dårlige evalueringer og store lokal variasjoner) • Elevenes fysiske og psykososiale miljø • Kompetanse og rekruttering • Skoleskys • Overganger (barnehage-barneskole, barneskole-ungdomsskole) • Kommunen som skoleeier (bruk av skolerresultater) • Samarbeid skole-hjem
SFO (skolefritidsordningen) • Kvalitet	

Helse- og sosial

Sektorovergripende tema: • Samhandlingsreformen • Tverrfaglig samarbeid • Kompetanse/rekruttering	Sosial omsorg • NAV (styring og kontroll med kommunens del av NAV, måloppnåelse)
Pleie og omsorg • Institusjonsplasser • Hjemmetjenester • Psykisk helsevern • Individuelle planer • Disponering av penger for beboere, pasientregnskap (rutiner, kontroll) • Tilsynslegeordningen • Legemiddelhåndtering	Barnevern • tilsyn og tiltak • ansatte Omfang – andel Kompetanse hos Fosterhjem
Pleie og omsorg • Institusjonsplasser • Hjemmetjenester • Psykisk helsevern • Individuelle planer • Disponering av penger for beboere, pasientregnskap (rutiner, kontroll) • Tilsynslegeordningen • Legemiddelhåndtering	Flytningstjenesten • Ingegrering av flyktninger
Helse • Legedekningen • Skolehelsetjeneste • Helsestasjoner • Fysio- og ergoterapeutdekning • Bruk av tvang • Legemiddelhåndtering	

Kirke, kultur og fritid

- Bibliotek
 - Kulturskole
 - Idrettsanlegg
 - Styring og kontroll med større kulturprosjekter
-

Plan, teknisk sektor og landbruk

Teknisk sektor

- Vann, avløp, renovasjon / VAR-området (avfallshåndtering)
- Veg
- Brann- og feiervesen
- Eiendomsforvaltning
- Selvkostberegninger
- ENØK, klimaplan
- Bygningskontroll

Arealplanlegging

- Plansaker
- Byggesaksbehandling (saksbehandlingstid)

Nordre Land kommune**PRESENTASJON AV KOMMUNENS REVISOR / INNLANDET REVISJON IKS OG OPPDRAGSAVTALE FOR 2012**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Selskapsavtale for Innlandet Revisjon IKS
2. Oppdragsavtale mellom kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS

Vedlagt:

Nei
Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Daglig leders presentasjon av Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.
2. Inngått oppdragsavtale for 2012 mellom kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Det er viktig at utvalget har god kunnskap om og kjennskap til kommunens valgte revisor, og i forbindelse med ny valgperiode/nytt kontrollutvalg er leder av revisjonsselskapet derfor invitert til å gi en nærmere presentasjon av seg selv og selskapet.

Kort om selskapet og inngått avtale:

Kommunen er pålagt å ha revisor og har valgt å løse dette gjennom deltakelse i et interkommunalt selskap; Innlandet Revisjon IKS. Oversikt over deltakerkommuner og eierandel pr. d.d.:

Kommune		Eierandel
500	Oppland fylke	19,51 %
501	Lillehammer	14,65 %
502	Gjøvik	16,09 %
516	Nord Fron	3,46 %

521	Øyer	2,85 %
522	Gausdal	3,62 %
528	Østre Toten	8,56 %
529	Vestre Toten	7,36 %
532	Jevnaker	3,71 %
533	Lunner	4,95 %
534	Gran	7,66 %
536	Søndre Land	3,53 %
538	Nordre Land	4,05 %
SUM		100,00 %

Revisor er kontrollutvalgets viktigste redskap for å gjennomføre pålagte og ønskede kontroller av kommunens forvaltning, og er derfor en viktig samarbeidspartner. Kontrollutvalgets oppgave er å bestille revisjonstjenester, mens revisor utfører og rapporterer tilbake.

Kontrollutvalget har også ansvar for å påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning, evt. bringe saken opp til kommunestyret dersom man mener det må gjøres endringer.

Kontrollutvalgets bestilleransvar og tilsynsansvar overfor revisor løses gjennom løpende dialog og gjennom egen avtale med revisjonsselskapet om kjøp av revisjonstjenester. Denne rulleres årlig. Avtalen er kalt "oppdragsavtale", og fungerer også som et budsjettgrunnlag for kontrollutvalget. Avtalen for 2012 følger vedlagt saken, og ble vedtatt/godkjent av forrige kontrollutvalg tidlig høst 2011.

I tillegg til å gi en oversikt over tjenester, fokuserer oppdragsavtalen bl.a. på pris, kvalitet og kommunikasjon/rapportering. For deler av revisjonstjenestene (regnskapsrevisjon) er det stilt krav om gjennomføring av såkalt "benchmarking" (sammenligning) av kostnaden til revisjon med andre kommuner.

Nedenfor følger utdrag fra oppdragsavtalen for 2012 med oversikt over tjenester, stipulert antall timer og pris:

Tjeneste	Timer	Timepris	Kroner
Regnskapsrevisjon			
1 Revisjon av kommunens årsregnskap	445	760	338200
2 Attestasjoner og revisjonsuttalelser	110	760	83600
3 Revisjon av overformynderiet	15	760	11400
4 Veiledning/bistand	30	760	22800
SUM 1-5	600	760	456000
Bestilte revisjonstjenester			
5 Bestilte mindre undersøkelser	25	848	21200
6 Forvaltningsrevisjon	300	848	254400
7 Selskapskontroll	0	848	0
SUM	325	848	275600
Annet			
8 Møter i kontrollutvalg og kommunestyre	35	848	29680
SUM	960		761 280

Vedlegg 1

OPPDRAAGSAVTALE

MELLOM

**KONTROLLUTVALGET
I NORDRE LAND KOMMUNE**

OG

INNLANDET REVISJON IKS

2012

1 GENERELT

Kommunen ivaretar sine lovpålagte revisjonstjenester ved deltakelse i selskapet Innlandet Revisjon IKS. Innlandet Revisjon IKS skal yte eierkommunene revisjon i egenregi til selvkost. Det skal inngås oppdragsavtaler mellom oppdragsgiver og selskapets daglige leder.

Kommunestyret/fylkesting har delegert til kontrollutvalget å inngå oppdragsavtale med selskapet.

Kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS har felles mål at revisjonstjenestene skal være til konkurransedyktig pris og kvalitet. Innlandet Revisjon IKS har en uttalt strategi å være kompetent og kundeorientert. Oppdragsansvarlig revisor for både regnskaps- og forvaltningsrevisjon skal oppfylle kravene til utdanning og praksis. Revisjonsteamene skal ha tilfredsstillende kompetanse og være uavhengige.

Regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i henhold til lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i henhold til standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor skal rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til kontrollutvalget jf. pkt. 4.

Innlandet Revisjon IKS skal delta i landsomfattende prissammenligning, benchmarking. Kontrollutvalget skal orienteres om resultatet av prissammenligningen.

Utvalgets ansvar for tilsyn med revisjonen ivaretas gjennom oppfølging av oppdragsavtalen med vedlegg. Oppdragsavtalen med vedlegg fokuserer på kvalitet og kostnad. Med kvalitet menes blant annet revisors kvalifikasjoner og faglig utførelse samt kommunikasjon mellom revisor og kontrollutvalg.

2 KONTRAKTSPERIODEN

Oppdragsavtalen inngås for perioden **01.01.12 – 31.12.12**.

Oppdragsavtale for 2013 forhandles høsten 2012.

3 ØKONOMI – BETALING FOR TJENESTER

Nedenfor følger oversikt over aktuelle tjenester med tilhørende stipulert tidsbruk og budsjett:

Avtalen forutsetter følgende timesatser for 2012 med forbehold om godkjenning i representantskapet:

- Regnskapsrevisjon kr 760
- Forvaltningsrevisjon, gjennomsnitt kr 848
 - Forvaltningsrevisjon revisor kr. 760
 - Forvaltningsrevisjon oppdragsansvarlig kr 930

Bestilte mindre undersøkelser, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll i oppdragsavtalen settes opp på bakgrunn av gjennomsnitt pris, mens avregningene gjøres på bakgrunn av benyttet kompetanse.

Tjeneste	Timer	Timepris	Kroner
Regnskapsrevisjon			
1 Revisjon av kommunens årsregnskap	445	760	338200
2 Attestasjoner og revisjonsuttalelser	110	760	83600
3 Revisjon av overformynderiet	15	760	11400
4 Veiledning/bistand	30	760	22800
SUM 1-5	600	760	456000
Bestilte revisjonstjenester			
5 Bestilte mindre undersøkelser	25	848	21200
6 Forvaltningsrevisjon	300	848	254400
7 Selskapskontroll	0	848	0
SUM	325	848	275600
Annet			
8 Møter i kontrollutvalg og kommunestyre	35	848	29680
SUM	960		761 280

Kommentarer:

- Tjenestene på linje 1-4 og 8 gjennomføres uten nærmere avtale.
- Tjenestene på linje 5-7 utføres etter særskilt bestilling av kontrollutvalget.
- Det avtales a-konto fakturering hvert tertial.
- Årsavregning sendes kommunen/fylkeskommunen med kopi til kontrollutvalget innen 31. januar påfølgende år.
- Det er knyttet forutsetninger til stipulert tid innenfor revisjon av tjeneste 1 (revisjon av årsregnskapet) og tjeneste 2 (attestasjoner/revisjonsuttalelser):
 - Revisjon av årsregnskapet: Det forutsettes at årsregnskapet avlegges innen 15/2 og årsberetningen innen 31/3 i samsvar med bokføringsloven, kommuneloven og forskrift om årsregnskap og årsberetning. Sammen med årsregnskapet skal det framlegges underbyggende dokumentasjon som bekrefter kommunens balansetall samt avstemminger av balansen og de sammenhenger som ellers forventes å være i regnskapet. Videre skal Kontrolloppstilling over innberettede og registrerte beløp foreligge.

- Attestasjoner/revisjonsuttalelser vedr. kommunens momskompensasjonskrav, spillemiddelregnskaper m.m. forutsettes framlagt for revisor minimum 14 dager før innsendingsfristen. Det skal legges fram nødvendig dokumentasjon i form av talloppsett, regnskapsmateriale og eksempelvis tilsagn, ferdigattester etc. for at revisor skal kunne utføre jobben på en effektiv måte.

3 Dialog mellom revisjonen og kontrollutvalget

Formålet med dialogen mellom revisjonen og kontrollutvalget er at kontrollutvalget får en betryggende sikkerhet for at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Innenfor regnskapsrevisjonen skal revisor søke å sikre at kontrollutvalget får en god forståelse av revisjonsmandatet, planlagte og gjennomførte revisjonshandlinger.

Innenfor bestilte revisjons tjenester skal revisor søke å sikre at kontrollutvalget og revisjonen har en lik forventinger til tjenesten, herunder lik forståelse av formålet med, rammene for og forventa nytte av bestillingen. Forvaltningsrevisjonsprosjektene skal gjennomføres i henhold til standard for forvaltningsrevisjon med tilhørende veileder. Revisjonen skal informere om vesentlige endringer i premissene for bestillingene.

Kontrollutvalget utferdiger skriftlige bestillinger til bestilte revisjonstjenester.

4 RAPPORTERING

4.1 Formålet med rapporteringen

Revisjonens rapportering til kontrollutvalget skal sikre at kontrollutvalget får tilstrekkelig informasjon for å kunne påse at;

- Kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- Det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- Det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)
- Det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. (selskapskontroll)

4.2 Rapportering av revisjonsordningen

Oppdragsansvarlig revisor skal årlig rapportere at han/hun oppfylle krav til uavhengighet.

Innlandet Revisjon IKS skal rapportere til kontrollutvalget at

- Nytilsatte revisorer oppfyller kravet til vandel
- Nye oppdragsansvarlige revisorer oppfyller kravet til utdanning og praksis

4.3 Rapportering av regnskapsrevisjonen

Formålet med rapporteringen er å gi kontrollutvalget en løpende orientering om revisjonsarbeidet som gir dem et tilstrekkelig grunnlag til å vurdere at regnskapet blir revidert på en betryggende måte.

Oppdragsansvarlig revisor for kommunens årsregnskap rapporterer sitt arbeid årlig til kontrollutvalget slik (minimumskrav):

- Plan/revisjonsstrategi (høst)
- Statusrapport (vinter)
- Årsavslutning (vår)

Krav og forventninger til innholdet i rapporteringen av regnskapsrevisjonen er utdypet i vedlegg 1.

4.4 Rapportering av bestilte tjenester

Formålet med rapportering av tilleggstjenester, forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroller er å sikre at kontrollutvalget:

- Får levert de prosjektene som er bestilt
- Prosjektene er i henhold til bestilling
- Gjennomføring og rapportering skjer i henhold til kommunal revisjonsskikk og etablert og anerkjente standarder på området

Rapportering gjøres hovedsakelig muntlig etter behov i revisjonsprosessen og med skriftlig sluttrapportering med muntlig orientering. Forvaltningsrevisjonsprosjekter skal gjennomføres og rapporteres i henhold til standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

4.5 Økonomirapportering

Innlandet Revisjon IKS rapporterer til kontrollutvalget 1. og 2. tertial (30/4 og 31/8), i tillegg til en årsrapport (31/12).

Rapporteringen gjøres på samme nivå som oppdragsavtalen og oversendes kontrollutvalget senest en måned etter utløp av rapporteringsperioden. Tertialrapporteringene skal begrunne eventuelle vesentlige avvik mellom budsjett og prognose.

Uavhengig av tertialrapporteringen skal Innlandet Revisjon IKS løpende informere kontrollutvalget om forventede vesentlige avvik fra oppdragsavtalen.

6 ANDRE FORHOLD

Kommunen skal vederlagsfritt stille hensiktsmessig kontorplass og utstyr til disposisjon samt tilgang til nødvendig data.

Innlandet Revisjon IKS skal være medlem av NKRF og er derfor underlagt foreningsbasert kvalitetskontroll. Innlandet Revisjon IKS skal orientere kontrollutvalget om resultatene av kvalitetskontrollene.

Kontrollutvalget og sekretær skal ta eventuell kritikk av revisor eller revisjonen opp med Innlandet Revisjon IKS.

7 VEDLEGG TIL AVTALEN

Avtalen har følgende vedlegg:

- Vedlegg 1: Regnskapsrevisjon: Tjenesteleveranser - forventninger og krav

XXX, xx. september 2011.

xxxx
Kontrollutvalgsleder

xx kommune/fylkeskommune

Björg Hagen
Daglig leder

Innlandet Revisjon IKS

Nordre Land kommune**ÅRSRAPPORT OG AVREGNING 2011 FRA INNLANDET
REVISJON IKS**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Årsrapport 2011 fra Innlandet Revisjon IKS (brev av 17.01.12 til kontrollutvalget)
2. Avregning av total ressursbruk for revisjon 2011 (brev av 17.01.12 fra Innlandet Revisjon IKS til kontrollutvalget)

Vedlagt:

Vedlegg 1

Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

Årsrapport 2011 og avregning av total ressursbruk for revisjon for 2011 fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

I tråd med avtale mellom kontrollutvalget og Innlandet Revisjon IKS fremlegges herved:

- Årsrapport 2011 (oversikt over tidsbruk for året m/kommentarer)
- Avregning for 2011 (økonomisk oppgjør for fjoråret, avregning av faktisk tidsbruk mot budsjettet/a-konto)

Den vedlagte årsrapporten (se vedlegg 1) viser at det for 2011 er benyttet/fakturert totalt 73 timer mindre enn budsjettet (960 minus 887). I forhold til budsjett medførte dette en besparelse på ca kr. 70 000, jf. avregningen for 2011 (se vedlegg 2).

Hovedårsaken til besparelsen er mindre bruk/bestilling av forvaltningsrevisjon enn budsjettet.

VEDLEGG 1

Rev

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik, 17. januar 2012

J.nr./Referanse: 2012-041/HHO/RG/BH

Til Kontrollutvalget i Nordre Land kommune
v/sekretariatet

Årsrapport for 2011

Det vises til oppdragsavtalens tillegg, der det framgår at det skal gis løpende rapportering gjennom året og at "revisors tertialrapport skal inneholde medgått ressurser og prognose for kalenderåret".

Nedenfor følger oversikt over ressursbruk i tiden 01.01-31.12.11. Vi benytter Oppdragsavtalen som utgangspunkt for vår planlegging og rapporterer faktisk medgått tid. Større avvik vil bli kommentert særskilt.

Tekst	Oppdragsavtalen	Forbruk	Forbruk i %	Forbruk 2010
Revisjon av årsregnskapet	445	510	115 %	482
Attestasjoner og rev.uttalelser	110	112	102 %	103
Rev. av overformyndieret	15	20	133 %	13
Veiledning/bistand	30	21	70 %	27
Bestilte tilleggstenester / "utvidet regnskapsrevisjon"	25	0	0 %	7
Sum Regnskapsrevisjon	625	663	106 %	632
Forvaltningsrevisjon	300	201	67 %	151
Selskapskontroll	0	0	0 %	0
Sum Forvaltningsrevisjon	300	201	67 %	151
Møter i KU og KST	35	23	66 %	36
Sum timer	960	887	92 %	819

Kommentarer vedr. regnskapsrevisjon

Forbruk 2011 er litt over oppdragsavtalen og skyldes i hovedsak tidligere varslet merforbruk vedr. Revisjon av årsregnskapet. Merforbruket er imidlertid blitt noe lavere enn varslet.

Det er ingen nummererte brev til oppfølging.

Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tlf 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Teknologivn. 6
2815 Gjøvik
Tlf. 61130350 Faks 61130360

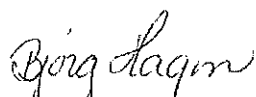
Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

Kommentarer vedr. forvaltningsrevisjon

Prosjekt	Forbruk 2011		Kommentar
	Kroner	Timer	
10148 Barnehager - tidlig inngripen	116273	155	Prosjektet er avsluttet og rapport ble lagt fram for KU i april. Det ble brukt til sammen 190.218 kroner i 2010 og 2011 på prosjektet, dvs 257 timer.
10169 Kostra barnehager	35035	39	Prosjektet er avsluttet og rapport ble lagt fram for KU i juni.
10194 Overordnet analyse 2012	4810	7	Som forberedelse til overordnet analyse bestilte KU en kostra-analyse i møte 28.11. Analysen rapporteres for KU på første møte i 2012.
Totalt	156118	201	

Ramme til FR 2011	244500	300

Med hilsen

Bjørg Hagen
Daglig leder

Nordre Land kommune**REGNSKAPSREVISJON: PRESENTASJON AV PLAN/STRATEGI OG STATUS FOR REVISJON AV KOMMUNEREGNSKAPET FOR 2011**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Oversikt over faser i et revisjonsoppdrag
2. Kundebrev 2/2011 og 3/2011 fra Innlandet Revisjon IKS til deltakerkommunene
3. Revisjonsstrategi for revisjon av kommuneregnskapet 2011
4. Veileder vedr. kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor (Norges Kommunerevisorforbund, 2010)

Vedlegg:

- Vedlegg 1
Vedlegg 2 og 3

Nei
Nei

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Oppdragsansvarlig revisors presentasjon av regnskapsrevisjonens arbeid, herunder revisjonsstrategi og status for revisjon av kommuneregnskapet for 2011, tas til orientering.
2. Kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap for 2010 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Oppdragsansvarlig revisor v/Innlandet Revisjon IKS er invitert til å presentere regnskapsrevisjonen og å orientere om status og fremdrift for arbeidet med revisjon av kommuneregnskapet for 2011.

Kontrollutvalgets lovpålagte oppgaver mht. regnskapsrevisjonen:

Kontrollutvalgets hovedoppgave med regnskapsrevisjon er i henhold til § 6 i forskrift om kontrollutvalg:

”å påse at kommunens årsregnskap og kommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruksjer, eller avtaler med revisor.

For å holde seg ”løpende oppdatert” er det etablert praksis med minimum tre samtaler med revisor i løpet av året:

1. Presentasjon av revisjonsplan/-strategi (normalt september)
2. Statusrapport (normalt jan/feb)
3. Årsavslutning og presentasjon av revisjonsberetningen (normalt april)

Hyppighet på kommunikasjonen og innholdet i samtaleene følger anbefalingen/veilederen fra Norges Kommunerevisorforbun fra 2011 (veileder vedr. kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor).

Forventninger til revisor i f.m. statusrapporteringen:

- Det forventes at revisor legger opp presentasjonen på en strukturert og lett tilgjengelig måte for kontrollutvalget. Aktuelle områder å informere om kan være:
 - Oppfølging av prioriterte områder
 - Gjennomførte revisjonsaktiviteter og resultatet av disse
 - Intern kontroll (områder, testing, resultater)
 - Eventuelle endringer i revisjonsstrategien/-planen
 - Fremdrift i revisjonsarbeidet
 - Orientering om kommunikasjon mellom revisor og kommunen
 - Vesentlige endringer i aktuelle regelverk.
 - Oppfølging av evt. nummererte brev

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet:

Kontrollutvalget er pålagt å lage en uttalelse til årsregnskapet som skal følge saken til kommunestyret i forbindelse med regnskapsavslutningen. Dette følger av § 7 i forskrift om kontrollutvalg:

§ 7. Uttalelse om årsregnskapet

Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet før det vedtas av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen avgis til kommunestyret eller fylkestinget. Kopi av uttalelsen skal være formannskapet/kommunerådet eller fylkesutvalget/fylkesrådet i hende tidnok til at det kan tas hensyn til den før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget.

Kontrollutvalgets uttalelse til siste årsregnskap – utvalgets bemerkninger:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL NORDRE LAND KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2010

Kontrollutvalget har behandlet Nordre Land kommunes årsregnskap for 2010. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsmelding for 2010.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene, og orienteringer fra kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS og kommuneadministrasjonen v/rådmannen m.fl.

Kontrollutvalget ønsker å bemerke følgende:

- Avstemminger og dokumentasjon av årsregnskapet:
Kontrollutvalget ønsker også i år å peke på at kommunen har et forbedringspotensial mht. rutiner for dokumentasjon av avstemminger og balanseposter pr. 31.12. Kontrollutvalget er informert om at regnskapsavdelingen vil jobbe med saken, bl.a. i forbindelse med tilpasning til bokføringsloven som ble gjeldende for kommunene fra 1. januar 2011.
- Presentasjon av årsregnskapet og informasjonsverdi:
 - *Investeringsregnskapets skjema 2 A og avlagt i tråd med gjeldende regler, men er likevel vanskelig å forstå pga. at de store avvikene mellom regnskap og budsjett. Kontrollutvalget er orientert om at departementet nylig har kommet med endringer som forhåpentligvis vil bidra til å øke informasjonsverdien i fremtidige årsregnskaper.*
 - *Investeringsregnskapets skjema 2 B skal være en opplisting av investeringer i anleggsmidler (linje nr. 1 skjema 2A). Det oppfordres til å forenkle skjema 2 B til kun å vise sumtallene for hvert investeringsprosjekt.*
 - *De obligatoriske regnskapsoppstillingene bør inneholde egen kolonne med henvisninger til akutte regnskapsnoter.*

Med unntak av ovenstående mener kontrollutvalget at presentasjonen av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov, og gir et riktig inntrykk av de forhold som årsmeldingen til rådmannen omhandler.

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 15. april 2011, har kontrollutvalget ingen merknader til Nordre Land kommunes årsregnskap for 2010.

Plan-
leggings-
fasen

1. Utarbeidelse av revisjonsplan, med:

- a) Enhetsinndeling
- b) Områdeinndeling
- c) Analytisk kontroll
- d) Generell risikovurdering
- e) Generell vesentlighetsvurdering
- f) Beskrivelse av angrepsvinkel

2. Kartlegging av intern kontroll og foreløpig vurdering av kontrollrisiko

3. Spesifikk vesentlighetsvurdering

4. Utarbeidelse av revisjonsprogram

5. Revisjonshandlinger

- a) Revisjonshandlinger i hht program
- b) Foreløpige konklusjoner
- c) Tilpassede revisjonshandlinger

6. Avsluttende analytisk kontroll

7. Totalkonklusjon

8. Revisjonsberetning

Kontroll-
fasen

Konklusjons-
og rapporte-
ringsfasen

K	I	D
U	N	O
N	N	K
N	S	U
S	A	M
K	M	E
A	L	N
P	I	T
S	N	A
-	G	S
		J
		O
		N

Fig. 3 - 1: Faser/trinn i et revisjonsoppdrag

Innlandet Revisjon IKS

Lillehammer, 03.11.2011
J.nr./Referanse: 2011-800/JA

Til
Deltakerkommunene ved rådmann/fylkesrådmann

Kopi til:
Kontrollutvalgene i deltakerkommunene
Ordfører/fylkesordfører
Økonomisjef/regnskapsfører

Kundebrev nr. 2/2011 - Regnskapsavslutningen vedr. årsregnskapet for 2011.

Vi minner om regnskapsfristen 15. februar 2012. Som kjent, skal rådmannen/fylkesrådmannen avlegge årsregnskapet til revisor innen denne dato, jf. § 10 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Årsregnskapet, som skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger, bes oversendt revisor så snart det foreligger med et eget oversendingsbrev. Dersom årsregnskapsdokumentet inneholder andre regnskaper og/eller andre vedlegg, bes dette omtalt i oversendingsbrevet. Årsregnskapet er offentlig fra det tidspunkt det er avlagt av rådmannen/fylkesrådmannen. Årsregnskapet bør etterkontrolleres og kvalitetssikres på en betryggende måte før oversending til revisjon, og dokumentasjon for kontroll og avstemming må oppbevares på en oversiktlig måte og stilles til disposisjon for revisor. Vi viser til oppdragsavtalen 2012 inngått med kommunens/fylkeskommunens kontrollutvalg som oversendes rådmannen/fylkesrådmannen vedlagt dette kundebrevet.

Dersom regnskapsfristen ikke kan overholdes, bes rådmannen/fylkesrådmannen ta kontakt med oss for avtale av ny dato for avleggelse. Ordfører/fylkesordfører og kontrollutvalgets sekretær må orienteres om eventuell forsinkelse i forhold til planlagt behandling i kontrollutvalg, formannskap/fylkesutvalg og kommunestyre/fylkesting. Frist for behandling av årsregnskap og årsberetning i kommunestyret/fylkestinget er innen 1. juli 2012.

Revisor skal avlegge revisjonsberetning til kommunestyret/fylkestinget senest 15. april uavhengig av om det foreligger et fullstendig årsregnskap eller ikke. Ovennevnte forskrift § 10 setter frist for avleggelse av rådmannens/fylkesrådmannens årsberetning til 31. mars. Revisor skal vurdere om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. Videre skal revisor se etter at beløpene i kommunens årsregnskap stemmer med regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå, og at vesentlige avvik er redegjort for i administrasjonssjefens årsberetning. Revisor må derfor ha rådmannens/fylkesrådmannens årsberetning før revisjonsberetning kan avlegges.

Med hilsen
Björg Hagerl
Björg Hagerl
Daglig leder

Justin Aaboen
Justin Aaboen

Fagansvarlig/koordinator for regnskapsrevisjon

Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tif 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Teknologivn. 6
2815 Gjøvik
Tif. 61130350 Faks 61130360

Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

Innlandet Revisjon IKS

Lillehammer, 03.11.2011
J.nr./Referanse: 2011-801/JA

Til deltakerkommunene ved
Ordføreren/fylkesordføreren
Rådmannen/fylkesrådmannen
Kontrollutvalget

Kopi til:
Økonomisjef/regnskapsfører

Kundebrev nr. 3/2011 - Behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen for 2011.

Årsregnskapet og årsberetningen for 2011 skal avlegges og behandles i henhold til kommunelovens § 48 og forskrift om årsregnskap og årsberetning fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 15. desember 2000 og bokføringsloven.

Jeg viser også til vårt kundebrev nr. 2/2011 av d.d. til rådmannen/fylkesrådmannen vedr. avslutningen av kommunens årsregnskap for 2011, som oversendes til orientering.

Bestemmelsene i lov og forskrift om saksbehandlingen kan oppsummeres punktvis slik:

- ❖ Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas av kommunestyret/fylkestinget selv senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt; d.v.s. innen 1. juli 2012.
- ❖ Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet/fylkesutvalget, og må angi disponering av regnskapsmessig «overskudd» eller dekning av regnskapsmessig «underskudd».
- ❖ Underskudd på årsregnskapet som ikke kan dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan kommunestyret/fylkestinget, etter å ha foretatt de nødvendige endringer i økonomiplanen, vedta at underskuddet skal dekkes over inntil ytterligere to år. I tilfeller der de samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene av at kommunen eller fylkeskommunen skal dekke underskudd etter første og annet punktum vil bli uforholdsmessig store, kan departementet godkjenne vedtak om at underskuddet dekkes over mer enn fire år. Underskudd kan likevel ikke dekkes over mer enn ti år.
- ❖ Revisor skal avgis revisjonsberetning uten unødig opphold etter at årsregnskapet er avlagt og senest 15. april. Revisjonsberetning skal avgis også der årsregnskap ikke foreligger eller er ufullstendig. Revisjonsberetningen avgis til kommunestyret/fylkestinget med kopi til kontrollutvalget, formannskapet/fylkesutvalget og rådmannen/fylkesrådmannen.

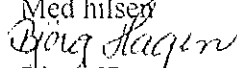
Hovedkontor:
Postadr.: Postboks 988
2626 Lillehammer
Tlf 61289080 Faks 61289081
E-post: postmottak@irev.no

Avdeling Gjøvik:
Teknologivn. 6
2815 Gjøvik
Tlf. 61130350 Faks 61130360

Firma:
www.irev.no
Besøksadresse: Kirkeg. 76
2609 Lillehammer
Org. nr. 987769386MVA
Bank 16041146927

- ❖ Kontrollutvalget skal avgi uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget før årsregnskapet vedtas.
- ❖ Kopi av kontrollutvalgets uttalelse skal være formannskapet/fylkesutvalget i hende før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget.
- ❖ Administrasjonssjefen (rådmann/fylkesrådmann) utarbeider årsberetningen og avgir denne uten ugrunnet opphold og senest innen 31. mars og fremmer denne for det organ kommunestyret/fylkestinget bestemmer.
- ❖ Hvis årsberetningen ikke fremmes for kontrollutvalget, skal den oversendes til kontrollutvalget før kontrollutvalget avgir uttalelse til årsregnskapet.
- ❖ Årsberetningen skal foreligge til behandling i kommunestyret/fylkestinget samtidig med at årsregnskapet skal behandles.
- ❖ Der det er vesentlige avvik mellom utgifter i årsregnskapet og bevilgning til formålet i regulert budsjett, skal det redegjøres for avviket i årsberetningen. Tilsvarende gjelder ved avvik mellom inntekter i årsregnskapet og regulert budsjett.
- ❖ Rådmannen/fylkesrådmannen skal vurdere tiltak for å bedre den økonomiske oppfølgingen gjennom året dersom det oppstår vesentlige avvik fra regulert budsjett.
- ❖ Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal snarest mulig og senest én måned etter at årsregnskapet er vedtatt sendes til departementet og SSB. (D.v.s. senest 1. august). Til departementet (ikke til SSB) skal vedlegges kontrollutvalgets uttalelse, formannskapetets/fylkesutvalgets innstilling og kommunestyrets/fylkestingets vedtak i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen.

På grunn av revisors møteplikt ber vi om å bli informert om tidspunkter for behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen i kontrollutvalg og kommunestyre/fylkesting. Revisor vil være tilstede ved behandlingen av årsregnskapssaken i kontrollutvalget og kommunestyret/fylkestinget. Etter anmodning fra ordfører/fylkesordfører vil revisor kunne komme med utfyllende eller forklarende kommentarer til revisjonsberetningen eller svare på eventuelle spørsmål fra kommunestyrets/fylkestingets medlemmer. Dersom revisors tilstedeværelse ved formannskapetets/fylkesutvalgets behandling er ønskelig, må ordfører avtale dette nærmere med revisor.

Med hilsen

 Bjørg Hagen
 Daglig leder

 Justin Aaboen

Fagansvarlig/koordinator for regnskapsrevisjon

Nordre Land kommune**REFERATSAKER**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	06.02.12	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:	Vedlegg:
1. Årsrapport for 2011 – Skatteoppkreveren i Nordre Land kommune	Vedlegg 1
2. Skatteregnskap 2011 for Nordre Land kommune	Vedlegg 2
3. Tilbud om bok: Tilsyn og revisjon i kommunal sektor	Vedlegg 3
4. Utvalgte avisartikler	Vedlegg 4
5. Neste møte: Tidspunkt og saksliste.	Nei (muntlig orientering)

FORSLAG TIL VEDTAK:

Referatsakene tas til orientering.